

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

TOIMINNALLISET ILMAISUTAIDON PROJEKTIT MONIKULTTUURISILLE TYTÖILLE

Järvinen, Kati

Mänty, Sinikka

Laurea-ammattikorkeakoulu

Laurea- Tikkurila

Toiminnalliset ilmaisutaidon projektit monikulttuurisille tytöille

Kati Järvinen

Sinikka Mänty

Sosiaaliala

Opinnäytetyö

Toukokuu, 2011

TOIMINNALLISET ILMAISUTAIDON PROJEKTIT MONIKULTTUURISILLE TYTÖILLE

Vuosi 2011

Sivumäärä 62

Opinnäytetyömme oli toimintakeskeinen ja tarkoituksena oli kehittää toimintaa vantaalaisella nuorisotilalla ilmaisutaidon projektien avulla monikulttuurisille tytöille. Ilmaisutaidon projektit toteutettiin yhteistyössä Cassandra ry sekä Vantaan kaupungin kulttuuri-, sosiaali- ja nuorisopalvelujen kanssa.

Päätavoittemme oli saada monikulttuuriset tytöt mukaan nuorisotilan vapaa-ajan toimintaan. Ilmaisutaidon projekteista pyrimme saamaan tytöille pysyvän harrastuksen. Projekteissa tytöt saivat tuoda omaa ääntään kuuluviin, koskien toiminnan suunnittelua ja toteutumista. Tarkoituksena oli, että tytöillä on mahdollisuus vaikuttaa toimintaansa.

Toiminta piti sisällään useita harjoituskertoja ja kaksi esitystä. Ajatuksena oli yhdessä tehdä jotain mukavaa ja saada tytöt innostumaan ilmaisutaidosta. Toimintaan osallistuivat kaikki ryhmäläiset, mutta tyttöjen määrä vaihteli tilanteen mukaan.

Teoriaosassa käsittelemme yhteisöllisyyttä monikulttuurisessa nuorisotyössä ja tuomme esille ajatusta sosiokulttuurisesta innostamisesta. Lopuksi kerromme ilmaisutaidon projektien kokonaisvaltaisesta toteutumisesta ja niiden arvioinneista.

Keinoina projektien onnistumisen arvioinnissa käytimme kyselyjä, havaintoja sekä päiväkirjoja. Opinnäytetyössä olemme vetäneet yhteen näistä saadut tulokset ja niiden pohjalta olemme vieneet asiaa eteenpäin.

Projekti oli hyvin antoisa ja sai paljon kiinnostusta tyttöjen taholta. Projektien kautta saimme toiminnan jatkumaan ja jopa kehittymään suurimuotoisemmaksi toiminnaksi nuorisotilallamme. Toiminta jatkuu edelleen.

Avainsanat: yhteisöllisyys, monikulttuurinen nuorisotyö, sosiokulttuurinen innostaminen, luovuus, toiminnallisuus

FUNCTIONAL PROJECTS IN PERFORMING ARTS FOR MULTI-CULTURAL GIRLS

Year 2011

Pages 62

Our final thesis was functional and its intention was to develop the activity at a youth centre in Vantaa by means of a project of performing arts for multi-cultural girls. The performing arts projects were put into practice in co-operation with Kassandra ry and the cultural, social welfare and youth departments of the city of Vantaa.

Our main intention was to get multi-cultural girls to take part in the activity in the youth centre. It is our goal to provide the girls a permanent hobby in the performing arts projects. The girls' opinions were heard concerning the planning and fulfilment of the activity in the project. The intention was to give the participants a chance to have an impact on their activity.

The activity consisted of several training sessions and two performances. The idea was to do something fun together and to get the girls to become inspired by performing arts. All the group members participated in the activity but the amount of girls varied during the time period.

In the theoretical part we discuss the sense of community in the multi-cultural work with youngsters and we bring out the thought of sociocultural encouragement. Finally, we describe the performing arts projects' fulfilment and their evaluation. We used interviews, observations and diaries as methods to evaluate the success of the projects.

The projects were very productive and the girls showed large interest in them. Through the projects we got the activity to continue and even grow at the youth centre and it is still ongoing.

Keywords: sense of community, multi-cultural youth work, sociocultural encouragement, creativity, functionality

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	7
2	TOIMINNALLINEN ILMAISUTAIDON PROJEKTI	8
3	TAVOITTEET JA ARVIOINTI.....	10
	3.1 Opinnäytetyön tavoitteet	10
	3.2 Omat oppimistavoitteemme	11
	3.3 Tyttöryhmän tavoitteet.....	12
4	YHTEISÖLLISYYS JA RYHMÄTOIMINTA MONIKULTTUURISESSA NUORISOTYÖSSÄ ..	13
5	SOSIOKULTTUURISEN INNOSTAMISEN JA LUOVUUDEN MERKITYS	16
6	ENSIMMÄINEN PROJEKTI.....	19
	6.1 Ensimmäisen projektin toiminta ja toteutus	19
	6.1.1 Projektin alkukysely ja aloitus.....	20
	6.1.2 Kohti esitystä.....	21
	6.1.3 Väläkysely	23
	6.1.4 Tytsy-TV syntyy	24
	6.1.5 Tytsy-TV esitys	26
	6.2 Ensimmäisen projektin arviointi.....	28
7	TOINEN PROJEKTI.....	31
	7.1 Toisen projektin toiminta ja toteutus	31
	7.1.1 Muistelua ja kohti uutta	32
	7.1.2 Esitystä valmistellaan	33
	7.1.3 Ystävyyttä ja yllätyksiä - esitys.....	35
	7.2 Toisen projektin erityistapahtumat.....	35
	7.3 Toisen projektin arviointia	37
8	ILMAISUTAIDON PROJEKTIEEN ARVIOINTIA.....	39
	8.1 Yhteistyökumppaneiden haastattelu projektien jälkeen	40
	8.2 Meidän ja tyttöryhmän tavoitteiden arviointia	42

9	POHDINTA.....	43
	LÄHTEET:	49
	LIITTEET:	51
	Liite 1 Alkukysely	51
	Liite 2 Kuvauslupa	53
	Liite 3 Ryhmän säännöt	54
	Liite 4 Välikysely	55
	Liite 5 Tarkennetut säännöt.....	57
	Liite 6 Toinen kuvauslupa	58
	Liite 7 Loppukysely	59
	Liite 8 Yhteistyökumppaneiden haastattelu	61

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö sai alkunsa kiinnostuksestamme nuorisotyössä tyttötyöhön. Varsinaisesti lopullinen aihevalinta tuli, kun Cassandra ry tarjosi Vantaan kulttuuritoimelle monikulttuurisille tytöille ohjattua ilmaisutaidon ryhmää ja siihen ammattitaitoista koulutettua vetäjää. Cassandra ry on monikulttuurinen taidekeskus, joka tuottaa ja välittää teatteriesityksiä ja taideohjelmia sekä järjestää taidetyöpajoja (Siimes 2009). Projektia oli tarjottu jo Helsingille ja Espoolle, mutta niissä toiminta ei ollut saanut kiinnostusta. Meillä oli jo valmiina toimiva tyttökerho vantaalaisessa nuorisotilassa ja näin ollen me kiinnostuimme heti. Ilmaisutaidon ryhmän tarkoituksena oli saada monikulttuuriset tytöt mukaan aktiiviseen, mukavaan ja hauskaan toimintaan, joka muuten ei ole mahdollista esimerkiksi heidän etnisen taustansa takia. Heti projektin alussa kerroimme tytöille, että tekisimme tästä projektista opinnäytetyömme Laureaan. Kerroimme tytöille meidän roolistamme projektissa, joka pitäisi sisällään havainnointia ja tarvittaessa avustamista.

Nuorisotyön edellytyksenä on kanssakäyminen nuorten kanssa. Se luo edellytyksiä nuorten kohtaamiseen ja haastaa nuoria toimimaan aktiivisesti. Vantaalla nähdään, että nuorisopalveluiden tehtävänä on parantaa vantaalaisten nuorten elinoloja ja luoda mahdollisuuksia erilaiseen toimintaan. Toiminnan tavoitteena on tukea terveitä elintapoja, osallisuutta, oppimista, suvaitsevuuksia ja hyviä käytöstapoja. Näiden avulla voidaan luoda edellytyksiä nuorten hyvinvoinnille ja sitä kautta tehdä ehkäisevää työtä nuorten ja perheiden parissa. Toiminta on yhteisöön kuulumista ja siihen vaikuttamista sekä kokemuksen myötä syntyvää sitoutumista suunnitelmiin ja tekoihin. (Vantaan kaupungin opas osallisuuteen 2011.)

Ryhmä toteutettiin Vantaan kulttuuri- ja nuorisopalvelujen kanssa yhteistyössä lokakuussa 2008 ja se kesti tammikuuhun 2009. Ryhmä kokoontui kymmenen kertaa ja lopuksi esitimme valmiin esityksen tyttöjen perheille ja ystäville. Suuren innostuksen ja kiinnostuksen seurauksena saimme vielä Cassandra ry:ltä jatkorahoitusta keväälle 2009. Jatkorahoituksen turvin toiminta jatkui vielä toiset kymmenen kertaa kevään 2009 aikana samojen tyttöjen kanssa.

Opinnäytetyössämme esittelemme kaksi peräkkäistä ilmaisutaidon projektia. Opinnäytetyön tavoitteena on saada monikulttuuriset tytöt mukaan nuorisotilan toimintaan toiminnallisten menetelmin avulla.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa käsittelemme yleisesti yhteisöllisyyttä monikulttuurisessa nuorisotyössä ja tuomme esille ajatusta sosiokulttuurisesta Innostamisesta. Lopuksi vielä kerromme ilmaisutaidon projektien kokonaisvaltaisesta toteutumisesta. Keräsimme

projekteista tietoa keskustelemalla, havainnoimalla, dokumentoimalla päiväkirjoihin ja keräämällä palautetta toiminnasta kirjallisesti sekä suullisesti tytöiltä ja yhteistyökumppaneilta.

Tavoitteena oli saada perheille tietoa, mitä tytöt voivat tehdä ja harrastaa nuorisopalvelun toiminnassa. Pyrimme saamaan myös perheet ja varsinkin äidit mukaan yhteisiin tapahtumiimme ja retkiimme. Näin koetamme parantaa tyttöjen mahdollisuutta integroitua paremmin suomalaisten nuorten toimintaan ja saada heidän perheensä ymmärtämään, kuinka tärkeää tytöille on olla mukana toisten nuorten toiminnassa. Olemme osaltamme koettaneet viedä ilmaisutaidon ryhmän hyvää toimintamallia eteenpäin ja saada toiminnasta mahdollisesti pysyvän harrastuksen tytöille.

2 TOIMINNALLINEN ILMAISUTAIDON PROJEKTI

Honkasalo ym. (2007: 50-51) ovat tutkineet kirjassaan näkemyksiä eriytetyn toiminnan tarpeellisuudesta tytöille. Jotta tytöt onnistutaan integroimaan osaksi nuorisotalon muuta toimintaa, tulee tytöille tarjota muitakin osallistumisen muotoja kuin pienryhmissä toimimista.

Vantaalla asuville monikulttuuritaustaisille nuorille tytöille on vähän tarjolla edullisia tai ilmaisia taidekasvatuskursseja ja harrastusmahdollisuuksia. Usein heidän perheillään ei ole varaa kustantaa lapsia/nuoria maksullisen taiteen perusopetuksen piiriin. Opetuksen sisällöt voivat usein sisältää sellaisia kokonaisuuksia tai aiheita, jotka eivät eri kulttuuritaustoista tuleville osallistujille ole soveltuvia esimerkiksi uskonnollisista tai muista eettisistä syistä. Näitä ovat esimerkiksi tanssissa pukeutumiseen liittyvät säännöt, koskettaminen ja kuvataiteessa muun muassa ihmisen tai elävän olennon kuvaaminen tai piirtäminen. Osallistujien taustojen mukaisesti räätälöidyille taidekasvatusprojekteille on siten huutava tarve. Tähän tarpeeseen suunnittelimme yhteistyössä Vantaan kaupungin kulttuuripalveluiden, Itä-Vantaan sosiaalipalveluiden maahanmuuttajakoordinaattorin, nuorisopalveluiden ja Cassandra ry:n kanssa tyttöjen ilmaisutaidonprojektin. Kokoonnuimme tässä moniammatillisessa työryhmässä muutamia kertoja ennen projektin alkua ja suunnittelimme tulevaa projektia.

Me työskentelemme nuorisotyöntekijöinä vantaalaisessa nuorisotilassa, missä ilmaisutaidon projekti alkoi syksyllä 2008. Meidän nuorisotilalla oli jo 10-16-vuotiaille monikulttuurisille tytöille toimiva tyttökerho, joista 13 tyttöä lähti innolla mukaan ilmaisutaidon projektiin.

Ilmaisutaidon tyttöryhmässä oli hyvin monista taustoista olevia tyttöjä, muun muassa Kosovosta, Gambiasta, Somaliasta ja Norsunluurannikolta.

Luovuuden ja kulttuurin merkitys erilaisten ajattelu- ja toimintamallien kehittämisessä on nuorten kannalta tärkeää. Kulttuurin kokeminen ja tekeminen kasvattavat kykyä kohdata erilaisuutta ja ohjaavat elämäntaitojen kehittymistä. Nyky-yhteiskunnassa kaikkien on hyvä hyödyntää luovuuttaan. Sitä tarvitaan muuttuvissa elämäntilanteissa sekä eri yhteisöjen ja yhteiskunnan hyväksi toimittaessa. (Pitkälä 2006: 3.)

Heiskasen & Hiisjärven (2002) mukaan toiminnallisiin menetelmiin kuuluvat luovat terapiat kuten kuvataide, musiikki, liike, tanssi, elokuva, luova kirjoittaminen, kirjallisuus ja tarinallisuus. Luovat terapiat ovat toiminnallisimmillaan silloin, kun osallistuja luo itse: maalaa, musisoi, liikkuu, tanssii, näyttelee, tekee elokuvaa, työstää savea tai kirjoittaa. Yhtä hyvin ryhmissä voidaan käyttää myös valmiita tuotoksia: elokuva-, musiikki-, kirjallisuus-, tanssi- tai kuvataidetta. Toiminnallisten menetelmien lähtökohtana ja tausta-ajatuksena on, että jokainen ihminen on itse oman elämänsä paras asiantuntija. Näin ollen ihminen itse osaa parhaiten tunnistaa voimavaransa, ongelmansa tahi kehittämisen kohteensa ja ratkaista ne myös omin voimin. Toiminnallisten menetelmien avulla voidaan tuuppia ja tukea lähimmäistä löytämään itsensä sekä oma tiensä ja liikevoimansa sen taivaltamiseksi.

Yhteistyötahojen kanssa kävimme keskusteluja projektin tavoitteista. Tavoitteiksi asetimme, että tytöt käsittelevät identiteettiään taiteen keinoin, oppivat näkemään ympäristönsä uusin silmin, saavat ilmaisukoulutusta, kokevat iloa ja oppivat teatterin tekemisen alkeita. Taustavaikutuksena oli voimauttaa tyttöjä sekä välillisesti myös heidän perheitään kohtaamaan suomalainen yhteiskunta avoimemmin ja madaltaa molemminpuolisia ennakkoluuloja. Myös harrastusmahdollisuuden tarjoaminen turvallisessa ympäristössä pitkäkestoisena projektina oli vaikuttavuudeltaan syvempi kuin avoin nuorisotoiminta, jonka piiriin tytöt eivät aina hakeudu.

Ryhmä alkoi kokoontua ilmaisutaidon ohjaajan johdolla lokakuun lopussa kerran viikossa, kaksi tuntia kerrallaan vantaalaisessa nuorisotilassa. Projektissa improvisoitiin tilanteita, kerrottiin tarinoita, koottiin draamallista tausta-aineistoa monin eri keinoin muun muassa kirjoittamalla runoja, tekstejä omasta elämästä, haaveista ja unelmista. Työskentelyä rikastettiin Cassandra ry:n eritaustaisten taiteilijoiden vetämillä liikunta-, musiikki- ja naamioharjoituksilla. Vuoden 2009 alussa laadittiin dramaturgia, josta rakennettiin noin 25 minuutin esitys. Esityksessä tytöt kertoivat tarinoitaan taiteellisessa muodossa. Pienimuotoinen esitys valmistui esitettäväksi sunnuntaina 18.1.2009. Tavoitteena tärkeämpää oli kuitenkin draamaprosessi kuin valmiiksi hiottu esitys. Projekti oli avoin kaikille haasteille,

joita ryhmäytyminen prosessissa toi mukanaan ja siten valmista lopputulosta oli vaikea etukäteen asettaa tai ennustaa.

Projektin etenemistä seurattiin Vantaan kaupungin kulttuuripalveluiden kulttuurituottajan järjestämässä palaverissa ja yhteydenpidolla ilmaisutaidonohjaajaan sekä meihin. Palaverissa käsitelimme jokaisen aikuisen roolia projektissa ja sovimme mitä kukakin tekee. Kulttuurituottaja hankkii rahoituksen, ohjaaja valmistelee esityksen ja maahanmuuttajakoordinaattori toimii linkkinä perheisiin. Meidän tehtävänämmä oli seurata osallistumisaktiivisuutta ja tiedottaa mahdollisista toiveista, tarpeista sekä ongelmista. Projektin alussa osallistujille tehtiin kysely (Liite 1), mitä he tiesivät ilmaisutaidosta ja sen eri muodoista. Puolivälissä tehtiin toinen kysely (Liite 4) edistymisestä ja vanhempien suhtautumisesta projektiin. Vanhemmat suhtautuivat projektiin hyvin ja saimme kaikilta vanhemmilta videointi- ja valokuvausluvat (Liite 2). Projektin päätteeksi olleessa esityksessä tapasimme tyttöjen vanhemmat ja he ottivat positiivisesti esityksen vastaan. Tytöt olivat innoissaan saadessaan esittää tuotoksiaan perheilleen ja ystävilleen. Projektin lopussa tyttöjä haastateltiin projektin onnistumisesta ja he toivoivat jatkoa. Kulttuurituottaja haki jatkorahoitusta Cassandra ry:ltä huomattuaan, että kyseistä toimintaa olisi hyvä jatkaa. Jatko järjestyikin jo helmikuussa, koska saimme Cassandra ry:ltä jatkorahoituksen kevään ajaksi 2009.

3 TAVOITTEET JA ARVIOINTI

3.1 Opinnäytetyön tavoitteet

Saatuamme tiedon, että ilmaisutaidon projekti alkaa nuorisotilallamme, ryhdyimme yhdessä pohtimaan, olisiko tässä aihe opinnäytetyöllemme. Meillä molemmilla on kokemusta nuorten parissa työskentelystä ja mielessämme oli ollut jo pidemmän aikaa, että monikulttuurisiin tyttöihin pitäisi panostaa. Alkava projekti tuntuikin haasteelta, johon halusimme ehdottomasti tarttua.

Opinnäytetyömme painospiste oli tuoda esille mitä erilaisia mahdollisuuksia, onnistumisia sekä epäonnistumisia projekti voi antaa monikulttuurisille tytöille. Halusimme tuoda opinnäytetyössämme esille, että monikulttuuritaustaiset tytöt on mahdollista saada mukaan nuorisotoimintaan toiminnallisten menetelmien avulla. Toiveenamme oli, että tämän

mahdollisesti onnistuneen projektin myötä saisimme tästä toiminnasta jatkuvan sekä laajennettua kyseisestä toimintaa myös muillekin nuorisotiloille.

3.2 Omat oppimistavoitteemme

Omat tavoitteemme	Arviointi
1) Alueemme monikulttuuriset tytöt mukaan nuorisotoimintaan	1) Vertaisarviointi, keskustelut
2) Uuden harrastuksen luominen	2) Vertaisarviointi, keskustelut
3) Havainnoitsijoina kasvaminen ja kehittyminen	3) Päiväkirjat, keskustelut

Tavoitteisiimme kuuluivat monikulttuuristen tyttöjen mukaan saaminen nuorisotoimintaan. Pehdyimme myös tähän asiaan keskustelemalla tyttöjen kanssa sekä alan teorian kautta. Tavoitteiden saavuttamisessa olemme käyttäneet vertaisarviointia ja keskusteluja. Vertaisarvioinnin avulla kävimme läpi toistemme muistiinpanoja päiväkirjoista ja tämän kautta saimme koottua yhteisen koonnin.

Yhtenä tärkeänä tavoitteenamme oli uuden harrastuksen luominen. Olemme huomanneet, että monikulttuuriset tytöt eivät käy harrastetoiminnassa mukana ja tähän päätimme tarttua ilmaisutaidon projektin avulla. Arvioidessamme tavoitettamme olemme käyttäneet päiväkirjoja sekä keskusteluja.

Tavoitteenamme oli havainnoitsijoina kasvaminen ja kehittyminen. Aluksi kirjoitimme havainnoista runsaasti, mutta projektin aikana opimme kirjoittamaan ylös oleelliset asiat. Havainnointimme koonnin ja oppimisen perusteella saimme tärkeää tietoa opinnäytetyöhömmme. Tässä käytimme päiväkirjoja ja keskusteluja.

Meidän päiväkirjamerkinnyt ovat toimineet myös osana arviointia, joihin olemme merkinneet kaiken mitä olemme nähneet ja kuulleet. Molemmilla oli omat päiväkirjat joihin merkitsimme havainnointimme. Päiväkirjoihin merkitsimme kaiken mahdollisen muun muassa tunteita, reaktioita, kuulemaamme ja näkemäämme niin meidän kuin tyttöjenkin. Havainnoinnin avulla pystyimme huomaamaan tyttöjen käytöksessä tapahtuvia muutoksia.

Alku-, väli- ja loppukyselyiden (Liitteet 1,4.6) avulla pystyimme arvioimaan tyttöjen käsitystä projekteista sekä heidän innostumisestaan toimintaan. Alkukyselyn avulla saimme luotua pohjan harrastetoinnallamme ja sen kautta pystyimme arvioimaan tyttöjen toiveet. Välikyselyn kautta selvisivät, ovatko käsitykset toiminnasta muuttuneet. Loppukyselyissä selvisivät toiminnan jatkuvuuden tarve.

Kävimme yhdessä läpi vertaisarviointia keskustelujemme perusteella. Vertailimme päiväkirjojemme merkintöjä havainnointimme perusteella. Keskustelussa pyrimme purkamaan tunteitamme kaikesta toiminnan kulusta. Vertaisarvioinnissa huomasimme, että olimme tehneet samoja havainnointeja toiminnasta. Koimme tärkeäksi yhteiset havainnot, koska niiden kautta pystyimme keskustelemaan ja purkamaan omia tunteita.

Työskentelymme tavoitteena oli havainnoida sekä seurata ryhmän toimintaa ja kuvata projektin kulkua. Pohtiessamme kuinka toteuttaisimme havainnoinnin, päädyimme tarkkailevaan ja osallistuvaan havainnointiin. Tarkkaileva havainnointi on Hanna Vilkan (2006:43) mukaan kohteen ulkopuolista havainnointia, jossa tutkija ei osallistu tutkimuskohteensa toimintaan. Tämän toteutimme havainnoimalla ryhmää istumalla tilan sivulla, hieman erillään tytöistä. Vilka toteaa (2006:43), että havainnoinnin kohteena ovat vain ennalta määrätyt asiat ja piirteet. Meidän tapauksessamme näitä olivat ohjaajan ja tyttöjen välinen vuorovaikutus, tyttöjen välinen sekä meidän ja tyttöjen välinen vuorovaikutus. Osallistuvan havainnoinnin Vilka (2006:44) kertoo olevan tutkijan osallistumista tutkimuskohteensa toimintaan sen ehdoilla ja yhdessä sen jäsenten kanssa sovitun ajanjakson ajan. Osallistuvaa havainnointia toteutimme, auttaessamme ohjaajaa ja tyttöjä harjoituksissa.

3.3 Tyttöryhmän tavoitteet

Tyttöjen tavoitteet	Tavoitteiden arviointi
1)Päätavoite: Innostua ilmaisutaidosta	1) Alku- väli- ja loppukyselyt,
2) Toiminnallinen ja vuorovaikutuksellinen tyttöryhmä	2) keskustelut, sopimukset, osallistumislista ja päiväkirjat

Teimme yhdessä tyttöjen kanssa tavoitteet ryhmälle. Päätavoitteen arviointikeinoina

käytimme alku- väli -ja loppukyselyjä. Alkukyselyssä pyrimme saamaan kuvan siitä, minkälainen käsitys tytöillä on ilmaisutaidon toiminnasta. Välikyselyn avulla selvitimme, onko käsitys ilmaisutaidosta muuttunut. Loppukyselyn avulla pystyimme arvioimaan tyttöjen kokonaiskuvaa projektista ja sen mahdollisesta jatkuvuudesta.

Yhtenä tavoitteena oli, että tyttöryhmästä tulisi toiminnallinen ja vuorovaikutuksellinen. Tyttöryhmän toimivuutta arvioimme havainnoimalla ja päiväkirjamerkinnoilla. Päiväkirjaan kirjassimme esimerkiksi tyttöjen erilaisia tunteita, heidän sanomiaan lauseita, ryhmän toimivuutta sekä ilmapiiriä. Kävimme myös jokaisen toimintakerran jälkeen yhdessä keskustelua siitä, kuinka tytöt olivat onnistuneet ja epäonnistuneet harjoituksissa. Haasteena oli epäonnistumisten purkaminen, niin ettei tytöt loukkaannu.

Keskustelimme tyttöjen kanssa osallistumisen tärkeydestä ja sitoutumisesta pitkäjänteiseen toimintaan. Sovimme tyttöjen kanssa ilmoittamisesta mahdollisen poissaolosta etukäteen. Tyttöjen sitoutumista arvioimme läsnä/poissaolo merkinnöistä, havainnoimalla ja päiväkirjojen avulla.

4 YHTEISÖLLISYYS JA RYHMÄTOIMINTA MONIKULTTUURISESSA NUORISOTYÖSSÄ

Kunnallinen nuorisotyö on toimialana valtakunnallisesti pieni, mistä seuraa sekä hyötyä että haasteita. (Hovi ym. 2009: 6). Suomalainen nuorisotoiminta saattaa olla monessa perheessä outo ja vieras asia, eikä nuorten toisessa kotimaassa esimerkiksi ole totuttu vastaaviin organisoituihin vapaa-ajanviettopoihin. Nuorisotyöntekijä saatetaan samastaa viranomaistyöntekijään, joka ilmoittaa perheen ja nuoren asioista eteenpäin. Perheiden kanssa tehtävä yhteistyö tarkoittaa siten myös nuorisotyön sisällön ja merkityksen avaamista nuoren vanhemmille sekä perheiden erilaisten kasvatuskäytännöiden käsittelyä suhteessa nuorisotyön lähtökohtiin. Nuorisotyön tunnetuksi tekeminen maahanmuuttajataustaisissa perheissä onkin nuorisotyön avoimuuden kannalta keskeistä. Vanhempien luottamuksellinen suhde nuorisotyöntekijään on oleellinen asia myös eritaustaisten nuorten saamisessa nuorisotalon toimintaan. Lisäksi luottamus mahdollistaa rakentavien keskustelujen käymisen vanhempien ja nuorisotyöntekijän välillä. (Honkasalo ym. 2007: 25.)

Yhteistyö vanhempien kanssa nostaa siis väistämättä esille kysymyksiä erilaisten arvomaailmojen kohtaamisesta. Nuorisotyössä voi olla tärkeää tukea nuoren yksilöllistä kasvamista aikuiseksi, kun taas perheessä vanhempien ja aikuisten kunnioittamista voidaan pitää arvokkaimpana. Arvomaailmojen erilaisuus koskettaa myös näkemystä tyttöjen aikuistumisesta suomalaisessa yhteiskunnassa. (Honkasalo ym. 2007: 25.)

Nuorisotyötä tehdessämme olemme käyneet keskusteluja monikulttuuristen tyttöjen kanssa heidän vapaa-ajasta. Tyttöjen vapaa-aika kuluu lähinnä kotona pienempiä sisaruksia hoitaen tai muuten oleiluun kotona. Tytöt eivät saa juuri liikkua koulun jälkeen tai iltaisin kodin ulkopuolella. Näiden keskustelujen pohjalta olimme jo pidemmän aikaa miettineet, miten saisimme kyseiset tytöt mukaan tyttökerhon lisäksi iltaisin vapaa-ajan toimintaan. Saatuaamme projektin nuorisotilamme toimintaan, mietimme tuleeko vanhempien ennakkoluuloista este projektin sisältöön tai saammeko tytöt mukaan pitkäjänteiseen toimintaan. Tärkeää projektin alussa oli uusien näkökulmien antaminen eli yhdessä tekemisen ilo, ryhmätoimintaan kuulumisen ja sitoutuminen.

Mielestämme oli tärkeää, että projekteissa kysyttiin juuri nuorten mielipiteitä, sillä oman äänen kuuluville saaminen vaikuttaa vahvasti yleiseen hyvinvointiin. Kaikki ovat tietoisia, että nuoret eivät tällä hetkellä voi hyvin ja tällaisilla projekteilla voi olla yksi keino/mahdollisuus vaikuttaa nuorten hyvinvointiin. Nuorisotyötä tehdessämme olemme huomanneet, että nuorille on tärkeää kuulua johonkin porukkaan tai ryhmään, jossa voi yhdessä tehdä asioita. Yhdessä tekeminen tukee yhteisöllisyyden tunnetta ja ryhmässä toimiminen luo turvallisuuden tunnetta.

Nuorisopalvelut ovat merkittävä tekijä monikulttuurisen työn profiloinnin ja edistämisen kannalta. Vapaa-aika ja muut nuoret ovat tärkeitä tekijöitä nuorten yhteiskuntaan kiinnittymisen ja kuulumisen tunteen kannalta. (Honkasalo ym. 2007: 9-12.) Monikulttuurisuus on yksi keskeinen tämän ajan nuorisotyön osa. (Kivijärvi & Harinen 2008:7).

Monikulttuurisuus käsitteenä tarkoittaa sitä, että yhteiskunnassa elää rinnakkain monia, kulttuuriltaan toisistaan poikkeavia ryhmiä. Jokainen yhteiskunta tuottaa omaa erityistä monikulttuurisuuttaan, joka yhdistää kyseisen yhteiskunnan oman historian ja perimän sekä siihen sidoksissa olevien kulttuurien taustat. Monikulttuurisuus vaatii henkilökohtaisen ajatusmaailman muuttamista ja laajentamista. (Rastas ym. 2005: 16-18, 73-74.)

Nuorisotyössä monikulttuurisuus merkitsee yhtäältä toiminnan pitämistä avoimena erilaisille nuorisoryhmille ja toisaalta ideologista sitoutumista yhdenvertaisuuteen. Erilaisten kulttuuristen ryhmien erityistarpeita tulee ottaa huomioon monikulttuurista nuorisotyötä tehdessä. On tärkeää saada monikulttuuriset nuoret mukaan nuorisotilatoimintaan, jotta välttyään syrjäytymiseltä yhteiskunnasta. Usein monikulttuurisilla vanhemmillä ei ole tietoa, mitä nuorisotiloilla tapahtuu ja mikä niiden toiminta-ajatus on. (Honkasalo 2007: 12,32)

Monikulttuurisessa nuorisotyössä nuorisotyöntekijä on koulutettu huomaamaan nuorten erilaiset taustat ja vaihtelevat tarpeet, hänellä on herkkyyttä ja uskallusta myös korostaa

nuorten osallisuuden tukemista. Monikulttuurinen nuorisotyö edellyttää toimimista lähellä nuorta. (Honkasalo ym. 2007: 15.)

Luottamusta tarvitaan yhteisten tavoitteiden eteen. Onnistuneen yhteistyön kannalta on tärkeää oppia luottamaan itseensä ja toisiin henkilöihin. Edellä mainittuja asioita opetellaan koko elämän ajan erilaisissa ryhmissä ja yhteisöissä vuorovaikutuksessa muiden kanssa. (Toikka & Toikka 2006: 11.) Yhteenkuuluvuuden tunnetta vahvistetaan konkreettisilla toiminnoilla (Kopakkala 2005: 31).

Tapaninen ym. (2002: 19) toteaa, että Ihmisten hyvinvointi kehittyy vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Hyvän elämän edellytyksiä on kuuluminen johonkin yhteisöön. Kaivolan & Rikkisen (2003: 232) mukaan vasta, kun nuoret itse kokevat suunnitellun toiminnan itsensä kannalta mielekkääksi he ovat valmiita tekemään työtä sen eteen.

Yhteisö on paikka, jossa ihminen tuntee yhteenkuuluvuutta, kokee tuleensa ymmärretyksi, kokee saavansa tukea, voi olla omana itsenään ja toimia itselle tärkeiden asioiden puolesta. Haapamäki kertoo kirjassaan, että kaikkea toimintaa, joka rakentaa ja ylläpitää yhteisöä, voidaan pitää yhteisöllisenä. Yhteisöllisessä toiminnassa on kyse yhteisöllisestä ja yhteistoimintaan perustuvasta tavasta oppia. (Haapamäki 2000:15, 51.)

Kiesiläisen (1998: 108-111) mukaan määritelmiä yhteisön käsitteestä on lähes satoja. Yhden määritelmän mukaan yhteisöä on kutsuttu muun muassa sosiaalisiksi yksiköiksi, josta voidaan havaita tiettyjä ominaispiirteitä, kuten sosiaalinen vuorovaikutus, yhteenkuuluvuus ja yhteisen tavoitteen tavoittelu. Yhteisö voidaan käsittää tunnesiteeksi, jossa yhteenkuuluvuuden tunne on yhtä kuin ”me henki”. Yhteenkuuluvuuteen liittyy yhteisvastuullisuus ja se näkyy ihmisten sitoutumisena toimintaan, yhteisön osallistumisena sekä yhteisten arvojen, normien ja solidaarisuuden merkityksenä. Yhteisöä koossa pitäviä voimia ovat yhteenkuuluvuus ja toisista välittäminen. Yhteisöllisen toiminnan tärkeänä ajatuksena on, että vuorovaikutukseen osallistuu toimijoina yksilöistä muodostuva ryhmä.

Kopakkalan mukaan (2005:48-49,56,58) toimivan ryhmän muodostumiseen voi vaikuttaa monet asiat ja erilaiset ryhmät kehittyvät omaa tahtia. Ryhmän muodostuminen turvallisesti vaatii rauhaa ja aikaa sekä mahdollisuuksia keskinäiseen vuorovaikutukseen. Alussa vuorovaikutus kulkee enimmäkseen ohjaajan kautta, josta vuorovaikutuksen painopiste siirtyy hiljalleen alaryhmiin ja sitä kautta siirtyy koko ryhmän kattavaksi vuorovaikutukseksi. Jokaiselle ryhmän jäsenelle on tärkeää saada turvallinen olo ryhmässä.

Toiminnan kannalta on tärkeää, että ryhmällä on tiheät tapaamiskerrat sekä riittävä aika tapaamiselle, sillä nämä asiat tulevat tärkeäksi osaksi ihmissuhderyhmää. Tietenkin

ryhmänjäsenten määrällä on omat vaikutukset ryhmän luonteeseen ja muokkautumiseen. Ryhmän jäsenmäärä vaikuttaa kahteen vastakkaiseen ryhmän ilmiöön, kiinteytymiseen ja hajoamiseen. Pienemmässä ryhmässä kiinteytyminen voi ilmetä muun muassa jäsenen tuntemana vetovoimana, samaistumisena ja luo yhteishenkeä ryhmän sisällä. Kielteisenä puolena ryhmässä voi ilmetä sen tuoma paine. Ryhmäpaineeseen vaikuttaa ryhmän koko, mitä isompi ryhmä kyseessä, sitä isompi paine. Isossa ryhmässä voi tapahtua selkeämmin hajoamista pienempiin alaryhmiin. Ryhmän ihanne koko riippuu siitä, mikä tehtävä ryhmälle on asetettu. Ryhmän alaraja määräytyy sen mukaan, että ryhmä muodostaisi vuorovaikutteisen ryhmän. (Niemistö 2002:54-55,57-59.)

Ryhmän sitoutumiseen vaikuttaa omalta osaltaan myös ryhmäsääntöjen laatiminen. Ilman ryhmäsopimusta ryhmä ei sitoudu, eivätkä ryhmäläiset koe oloaan turvalliseksi ja kiinteäksi. Ryhmän sitouttamisessa ja ryhmän yhteenkuuluvuuden luomisessa on ohjaajilla vastuu. Kaiken toiminnan olisi tarkoitus tukea tavoitteita ja ryhmän yhteenkuuluvuuden onnistumista. (Jauhiainen & Eskola 1994:140-146.)

5 SOSIOKULTTUURISEN INNOSTAMISEN JA LUOVUUDEN MERKITYS

Mustajärvi (2008: 17) tutki opinnäytetyössään taiteen merkitystä sosiaalityössä. Työn tavoitteena on tuoda esille taiteen mahdollisuuksia ennaltaehkäistä syrjäytymistä yhteiskunnasta. Työssään hän pohti, että eri taiteen aloilla on mahdollista innostaa jokaista yhteiskuntamme jäsentä saamaan elämyksiä, kuten kuvataiteesta, musiikista ja teatterista. Mustajärvi pohtii myös, että sosiokulttuurisella innostamisella on suuri merkitys, kun työskennellään sosiaalialalla, koska henkilö voi toteuttaa itseään avoimemmin turvallisessa ja tutussa ryhmässä.

Projekti oli tytöille uusi toimintamuoto, siksi innostaminen oli tärkeää heti alusta asti, jotta tytöt lähtisivät täysillä mukaan. Innostaminen oli tärkeää myös, koska tytöt aluksi aristelivat, sillä tämä oli heille uutta ja ehkä vähän pelottavaakin. Innostamisen kautta tytöt uskalsivat lähteä kokeilemaan luovaa toimintaa.

Kurjen (2000: 17-23) mukaan ydinajatus sosiokulttuurisen innostamisen käsitteessä on ihmisten välisen vuorovaikutuksen kehittäminen, sekä elämänlaadun parantaminen. Innostaminen on tapa elähdyttää ihmisten arkea, sen tarkoitus on saada ihmiset liikkeelle. Sosiokulttuurisen innostamisen lähtökohta mahdollistaa, että jokainen yhteiskuntamme jäsen saisi elämyksiä erilaisista taiteen muodoista. Koska metodin keskeiset käsitteet ovat

yhteisöllisyys, osallistuminen, diaologi, luovuus ja toimintaan sitoutuminen on se ominainen työväline ryhmämuotoisen toiminnan taustalla.

Sosiokulttuurinen innostaminen pyrkii saattamaan ihmiset yhteen, jotta toimintaa ja vuorovaikutusta voisi tapahtua. Toiminnassa pyritään vahvistamaan ihmisten omaa vapautta valita toimintojaan ja elämänsä suuntaa. Tärkeä asia sosiokulttuurisessa innostamisessa on ryhmä ja ryhmässä toiminen. Innostaminen antaa iloa ja virikkeellisyyttä sekä piristää mieltä. (Kurki: 2000 17-23.)

Ohjaajan pitää olla itse innostunut työskennellessään nuorten kanssa. Innostamiseen tarvitaan halu jakaa innostusta, tietoja ja taitoja toisen kanssa vuorovaikutuksessa. Innostuminen näkyy kokeilemisen ja tekemisen haluna. Tarkoituksena on tukea yksilön taitoja ja kykyä kohdata eteen tulevia asioita. (Karppinen 2008:102.) Kirjassaan Kurki (2000: 26-27) toteaa, että innostamisen kautta tuetaan henkilön oma-aloitteisuutta sekä yksilö- että ryhmätasolla. Tämä perustuu aina suunniteltuun ja määrätietoiseen toimintaan.

Karppisen (2008: 102, 104) mukaan yhteisöllisyys näkyy, jos toiminnassa nuorten kokemukset ja ajatukset otetaan huomioon. Ryhmässä kaikki jäsenet ovat oppijoita ja asiantuntijoita, joiden oma näkemys korostuu. Innostunut yhteisö kannattaa yksilöiden toimintaa ja samalla myös yhdessä oppimista. Perusajatuksena on, että tekemisen ilo voi löytyä:

- Saa tehdä ja kokeilla eri asioita vapaasti.
- Saa keskustella muiden jäsenten kanssa ja välillä irrotella.
- Ei painoteta tiettyjä, ainoita oikeita työtapoja, vaan saa myös itse valita omien taitojen mukaisesti.
- Saa positiivista kannustusta sekä muilta ryhmän jäseniltä että ohjaajalta.
- Saa osallistua yhteiseen päätöksentekoon, jossa oman äänen saa kuuluville.
- Annetaan tilaa ja aikaa omille ajatuksille ja oivalluksille.
- Ohjaaja on innostunut ja uskaltaa mennä mukaan prosesseihin sekä nauttii nuorten onnistumisista ja oppimisista. (Karppinen 2008: 102, 104.)

Uusikylä ja Piiri (1999: 33-36) toteaa, että luovuus on rakentava voima ihmisen persoonallisuuden rakentajana. Hänen ajatukset antavat paljon ajateltavaa ja arvokkaan näkökulman kasvattajille ihmisen kasvusta. Hänen mukaansa luovuuden esiinpäisyä helpottavat kyky leikkiä käsitteillä, avoimuus erilaisille kokemuksille ja kyky arvioida kokemaansa. Luovuutta on hankala eritellä ilman havainnoitavaa tuotosta, produktio. Joku voi tosin kehittää luovasti ajatuksia, mutta jollei synny dokumenttia, jää luovuus muilta piiloon. Luovuutta osoittava produktio on oltava uusi, ainakin sille, joka sen on saanut aikaan.

Luova yksilöllinen prosessi on ainutlaatuinen. Humanistinen luovuus on nähtävä ensisijaisesti itsensä toteuttamisena. Paremmuusjärjestystä ei tarvita.

Rakentavan luovuuden edellytyksiä on Uusikylän ja Piirron (1999: 33-36) mukaan kolme:

- Avoimuus on sitä, että olemme valmiit vastaanottamaan informaatiota ilman kaavamaisia ennakkoluuloja ja etukäteisolettamuksia. Luovuus on avointa suhtautumista koko maailmaan.
- Arvioinnin kohdistaminen vain omaan kokemukseen. Produktinen arvo riippuu vain luovasta yksilöstä, ei muiden kiitoksesta tai moitteista. Ainoa merkittävä asia on, onko yksilö luonut jotain itseään tyydyttävää, joka kertoo hänen ajatuksistaan, tunteistaan ja havainnoistaan. Olennaista on se, mitä yksilö itse ajattelee ja tuntee.

- Kyky leikkiä: Luova ihminen tarkastelee elämän ilmiöitä monipuolisesti. Tähän liittyy kyky leikkiä ideoilla, muodoilla, väreillä, käsitteiden välisillä suhteilla, taito muotoilla yllättäviä hypoteeseja, nähdä ongelmia ja kääntää asiat pääläelleen.

Uusikylä ja Piiri (1999: 33-36) toteaa, että jokaisen kasvattajan, opettajan ja ohjaajan tulee painaa sydämeensä kolme seuraavaa asiaa:

- On hyväksyttävä varauksetta jokaisen ihmisarvo.
- On luotava vapaa ilmapiiri, jossa ei ole arvostelun pelkoa.
- Empaattinen ymmärtäminen ohjaa suhtautumista.

Luovuus kehittyy avoimessa ja luottavaisessa ilmapiirissä. Tärkeämpänä kuin tuotosten arviointi ja vertailu on luovaan prosessiin pyrkiminen. Jos luovuus sallitaan, löytyy ihmisistä yllättävän paljon luovaa potentiaalia. Hän on laatinut 13 kohdan luettelon luovuutta edistävästä voimatekijöistä, jotka ovat muun muassa korosta olennaista, pysy avoimena, tunnista tunteiden merkitys, aseta ideasi oikeaan yhteyteen, yhdistele ja tee systeemejä, visualisoi rikkaasti ja värikkäasti, käytä mielikuvitusta, fantasioin, rikasta mielikuvitustasi, opi näkemään asiat erilaisista näkökulmista, hanki sisäisen näkemisen kyky, murra muurit, laajenna rajoja, ole huumorintajuinen sekä opi pois itsekeskeisyydestä. Uusikylä & Piiri (1999: 37-39.)

Draaman tarkoituksena on rakentaa toiminta siten, että yksilö saa uskoa ja uskallusta lähestyä omia ongelmiaan. Draamassa pääasiana on omien kokemusten käsitteleminen. Draama työskentelyssä käytetään teatterin keinoja, mutta tavoitteet ovat erilaiset kuin teatterissa. Draaman avulla on mahdollista olla kertomatta mitä itse ajattelee, sillä yksilö voi kertoa roolihahmon ajatuksista. Näyttelemällä nuori voi etsiä itsestään uusia puolia ja kokeilla erilaisia rooleja. Ilmaisuharjoitukset kehittävät myös luovuutta ja itsetuntemusta. Nuori voi kehittää omia vuorovaikutustaitojaan, yhteistyökykyjä ja rohkeutta itsensä ilmaisemiseen

ryhmässä. Nuori voi oppia näyttelemisen avulla myös empatiakykyä. (Vilén ym. 2002:274,276-278.)

Toiminnallisiin menetelmiin kuuluvat muun muassa taide, musiikki ja liike. Parhaimmillaan luovat toiminnat ovat silloin, kun yksilö itse toteuttaa jotakin toiminnallisten menetelmien muotoa. Toiminnalliset menetelmät ovat enemmän toimintaa ja vähemmän sanoja. Työskentelyn purkaminen ja kokemusten jakaminen on aina tärkeää ja silloin sanoilla on suuri merkitys. (Vilén ym. 2002: 281-282, 284.)

6 ENSIMMÄINEN PROJEKTI

6.1 Ensimmäisen projektin toiminta ja toteutus

Projekti alkoi Vantaalla lokakuussa 2008 ja kesti tammikuuhun 2009. Ryhmässä oli yhteensä 13 tyttöä. Ryhmä kokoontui kymmenen kertaa ja lopuksi esitimme valmiin esityksen tyttöjen perheille ja ystäville. Varsinaisessa toiminnassa mukana oli siis ammattitaitoinen näyttelijä ja ilmaisutaidonohjaaja yhteistyössä tilan nuorisotyöntekijöiden ja maahanmuuttajakoordinaattorin kanssa kerran viikossa kaksi tuntia kerrallaan vantaalaisessa nuorisotilassa. Ilmaisutaidonprojektiin osallistuvat tytöt kävivät myös tyttökerhossa ja he olivat 10-16-vuotiaita eri etnisistä taustoista tulevia maahanmuuttajatyttöjä.

Projektissa improvisoitiin tilanteita, kerrottiin tarinoita, koottiin draamallista tausta-aineistoa monin keinoin muun muassa kirjoittamalla runoja, tekstejä omasta elämästään, taitelijoiden vetämillä liikunta-, musiikki- ja naamioharjoituksilla. Ohjelma suunniteltiin yhteistyössä tyttöjen kanssa. Toiminta koostui monenlaisista ilmaisutaidon mahdollisuuksista muun muassa laulusta, soitosta, näytelmistä, tanssista, runoista, muistoista ja improsta. Tytöt itse ”kirjoittivat” esityksen, joka sitten esitettiin tyttöjen perheille ja ystäville. Alkuun piti kovasti tehdä erilaisia lämmittelyharjoituksia ja sitä kautta tytöt pikkuhiljaa oppivat kuuntelemaan, odottamaan omaa vuoroa ja kuuntelemaan toisiaan. Tammikuussa 2009 tehtiin dramaturgia, josta rakennettiin noin 25 minuutin esitys. Vanhemmilta saatiin luvat, että harjoituksissa ja esitys voitiin kuvata (Liite 2).

Tavoitteet ryhmälle olivat saada tytöt ryhmäytymään, rohkaista heitä ilmaisun saralla, saada heidät toimimaan yhdessä ja valmistamaan esitys, joka pohjautuisi heidän omiin ajatuksiinsa ja kokemuksiinsa, unelmiinsa sekä toiveisiinsa. Käytimme projektin aikana paljon draaman keinoja. Tätä kautta tytöt ovat voineet esittää sekä tuoda julki omia ajatuksiaan, mietteitään

sekä olotilojaan. Välillä on ollut niin, että meillä aikuisilla kuin ryhmän tytöillä tunteet olivat hyvinkin pinnassa. Saimme tyttöjen kanssa syntyneistä keskusteluista aiheita pienimuotoisiin näytelmiin ja kohtauksiin. Näiden keskustelujen avulla kävimme yhdessä läpi heille vaikeita asioita. Vuorovaikutustaidot olivat suuressa roolissa tyttöjen kanssa työskennellessä, koska yhtenä suurena haasteena oli saada heidät luottamaan meihin ja saamaan tytöt olemaan aidosti mukana.

6.1.1 Projektin alkukysely ja aloitus

Ennen varsinaista ensimmäistä harjoituskertaa teimme tytöille alkukyselyn (Liite 1) tyttökerhossa. Kyselystä saimme selville tyttöjen kulttuuritaustat. He ovat kotoisin tai heidän sukujuurensa Norsunluurannikolta, Kongosta, Kosovosta, Cambiasta, Somaliasta sekä kahdeksan Suomesta. Yhden isä on kotoisin Portugalista.

Alkukyselyn (Liite 1) perusteella tyttöjen ennakkokäsitys ilmaisutaidosta oli näyttämistä, uusien asioiden oppimista, laulamista, musiikkiteatteria, esiintymistä, toimintaa ja leikkimistä. Joidenkin mielestä ilmaisu oli itsestä kertomista ja sitä, että voi näyttää missä kaikessa on taitava ja mihin kaikkeen pystyy. Ilmaisutaidolla voi hankkia rohkeutta itsestään ja ilmaista asioita helpommin. Yksi vastaus oli, että ei tiedä.

Kyselyn perusteella tyttöjen mielestä olisi mielenkiintoista esittää ”pissistä”, koska tämän esittäminen voisi tuntua monesta erittäin jännittävältä ja houkuttelevalta. Sen kautta he voisivat tuoda esille erilaisia tunteita. Keskusteltuamme asiasta tyttöjen kanssa vielä tarkemmin heille nousi esille vielä seuraavia ajatuksia, että ”pissiksenä” he voisivat tuoda esille halveksuntaa ja ihailua.

Muita mielenkiintoisia aiheita olisivat laulaminen, soittaminen, tanssiminen ja runojen kirjoittaminen. Kysymykseen aikaisempiin ilmaisutaidon harrastuksiin tytöt olivat osallistuneet tanssikerhoon, laulaneet kuorossa, olleet teatteritoiminnassa mukana. Kaksi tyttöä oli soittanut aikaisemmin instrumentteja. Kuusi tytöistä ei ollut koskaan aikaisemmin harrastaneet mitään tähän liittyvää.

Kyselyn ja keskustelun perusteella teimme yhdessä kirjalliset säännöt. Kaikki 13 tyttöä allekirjoitti myös samalla sitoutuvansa projektiin (Liite 3). Erilaisten lämmittelyleikkien ja keskustelun avulla tutustuimme toisiimme. Kävimme vielä läpi yhdessä kirjallisen sopimuksen ja keskustelimme, mitä se tarkoittaa. Lähetimme kotiin myös valokuvaus- ja videointilupalapun (Liite 2).

Ohjaaja kyseli tytöiltä, mitä he luulevat ilmaisutaidon olevan ja hän kertoi omalta kannaltaan, mitä se on ja mitä me tulemme kerhon aikana tekemään. Tyttöillä oli paljon kyseltävää ja he myös kertoivat innolla omia kokemuksiaan. Toisen kuunteleminen oli vaikeaa.

Tytöt listasivat toiveitaan ryhmän ja esityksen suhteen. Mainituksi tulivat muun muassa seuraavat seikat; esityksen tekeminen, näytteleminen, laulaminen, rumpujen soitto, tanssiminen, ”pissiksen” esittäminen, mikrofonin käyttö, runot, lavavalot, hienot asut, koristeet, iso yleisö, koskettavan laulun laulaminen, iso yleisö, koristeet ja High school musical -tyyppinen esitys. Lupasimme, että toiveet huomioidaan mahdollisuuksien mukaan, mutta varoittelemme myös, että projektiin varatulla aikataululla ja budjetilla emme saisi High school musical -tyyppistä esitystä valmiiksi.

Muutamien harjoitusten jälkeen tytöt miettivät, millainen olisi huono esitys ja seuraavat seikat nousivat siitä esiin: Unohdetaan vuorosanat, ilkeä yleisö, seistään vaan paikallaan, yleisö huutaa buu, lavalla haukutaan toisia ja vuorosanoja ei kuule. Tässä olikin jo paljon ensimmäiselle tapaamisellemme. Tytöt vaikuttivat harjoituksen jälkeen innostuneilta ja odottavilta esityksemme suhteen.

6.1.2 Kohti esitystä

Tyttöjä oli harjoituksissa 9-12 jokaisella kerralla ja he olivat innostuneesti mukana. Poissaolijoilla oli aina oikea syy, mutta useimmiten ilmoittaminen oli unohtunut, vaikka sopimuksessamme niin oli sovittu. Muutenkin sopimuksessa sovitut asiat olivat hyvin vaikeita noudattaa. Yksi, johon aina jouduimme puuttumaan, oli aloitusaika. Tytöt eivät tahtoneet millään muistaa, että harjoitukset alkavat tasan kello 16.00. Juuri, kun olimme aloittamassa, monella oli vielä nälkä ja piti ottaa jotain välipalaa tai heidän piti vielä käydä vessassa. Keskustelimme paljon näistä asioista, jotta harjoitukset voisivat alkaa ajallaan, mutta tuloksetta.

Jokainen harjoituskerta aloitettiin erilaisilla aloitusleikeillä. Esimerkiksi piirissä lähetettiin toiselle, vastapäätä tai vieressä olevalle tytölle ”hoi” viesti ja toinen jatkoi. Tämä ei oikein tahtonut onnistua, kun tytöt eivät malttaneet kuunnella itselle tulevaa viestiä vaan kaikkien olisi pitänyt saada toimia itse. Tämä asia tuli usein esiin harjoituksia tehdessä. Yhdessä harjoituksessa muodostettiin kolmen tytön ryhmiä, joissa mietittiin erilaisia lakeja - maailma muuttuisi paremmaksi

- 1. ryhmä * ei lapsityövoimaa/pakkotyötä
 * ei sotaa
 * oikeus käydä koulua
- 2. ryhmä * ei sotia
 * kai unelmia pitää olla
 * ei saa kiduttaa lapsia
- 3. ryhmä *ei terrorismia/sotia
 * köyhiä pitää auttaa

Yhteisessä keskustelussa tuli vielä esille seuraavia ajatuksia kuten rauha, vapaus, päihteet, ei aseita, ei kiduttamista, työtä kaikille, mahdollisuus käydä koulua ja saada hyvää hoitoa. Ihmisillä saa ja pitää olla unelmia.

Kävimme läpi tyttöjen kielitaitoa ja huomasimme kuinka monta eri kieltä ryhmään sisältyy. Tytöt osaavat suomea, englantia, ranskaa, albania, kurdia, espanjaa, ruotsia, arabiaa ja vähän venäjää. Tästä saimmekin idean, että kielitaito pitäisi saada jotenkin näkyviin esityksessä. Hahmottelimme, että esityksen alussa jokainen esittelisi itsensä omalla kielellään. Ensin tytöt vastustivat asiaa. He eivät halunneet puhua omaa kieltään, mutta me puhuimme, kuinka hienoa on, kun ryhmäläiset osaavat niin monia kieliä. Lopulta he suostuivat ja niin lähdimme kehittämään esittelyä.

Aloimme pikku hiljaa kehittää runkoa esitykselle. Keskustelimme, minkä tyyppinen esityksestämme tulisi. Tyttöjen oli vaikea hahmottaa mitään, kun he eivät koskaan aikaisemmin olleet tehneet tällaista. Lisäksi yhteinen keskustelu ei mitenkään onnistunut. Kaikkien olisi pitänyt olla koko ajan äänessä ja lisätä omia ideoita mukaan. Tähän asiaan saimme avustajina puuttua usein. Välillä kävi myös niin, että toisen idea ei ollut ollenkaan hyvä, jolloin tilanteesta kehittyi riita ja jälleen puimme tovin heidän välisiä konflikteja.

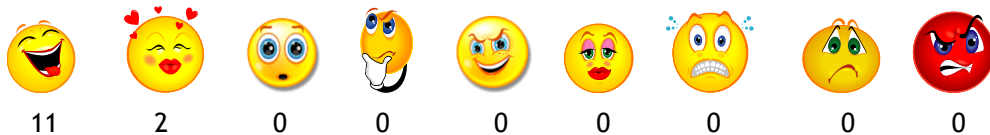
Tässä on esityksen ensimmäinen runko, jota lähdettiin kehittämään;

- Henkilöesittely omalla kielellä
- Oma TV-kanava
 - o uutiset
 - o urheilua esimerkiksi ”pissisten” MM-kisat
 - o keskustelua
 - o haastattelu (mitä kaipaa kotimaasta)
 - o mainos musiikkia kokoelmasta (laulua ja tanssia)
 - o Lopputanssiin osallistuisivat kaikki tytöt

6.1.3 Välikysely

Harjoitusjakson puolivälissä teimme välikyselyn (Liite 4), jonka avulla saimme lisätietoa tyttöjen mielteistä projektista. Tytöt vastasivat seuraavan tavalla;

Mikä alla olevista merkeistä kuvaa parhaiten ilmaisutaito projektiamme?

Tyttöjen käsitys ilmaisutaidosta oli välikyselyn (Liite 4) mukaan muuttunut jonkin verran. Heidän mielestään toiminta oli hauskaa, kivaa ja tytöt tykkäävät esiintyä. Projektissa on tavannut uusia, kivoja ihmisiä ja sen takia harjoituksiin on mukava mennä joka kerta. Kolme tytöstä ei osannut vastata kyselyyn mitään. Toimintakertojen kesto (2h) oli kymmenen tytön mielestä sopiva. Kolme tyttöä olisi halunnut harjoitusten kestävän kolme tuntia.

Kyselyn mukaan tytöt olivat sitoutuneet ryhmään melko hyvin ja olivat yrittäneet parhaansa. He myönsivät kuitenkin joskus unohtaneensa säännöt ja tämä näkyi esimerkiksi myöhästymisenä harjoituksista. Tytöt toivoivat harjoituksiin lisää kaikkea mahdollista kuten tanssia, näyttelemistä, laulua, mutta yleisesti kaikki oli ollut kivaa. Tämän lisäksi he toivoivat rekvisiittaa ja koristuksia mukaan.

Esityspäivää tytöt odottivat kovasti ja toivoivat, että esitys menisi hyvin ja tarjoilisimme vieraille herkkuja. He toivoivat, että yleisö pitäisi esityksestä. Tarjoiluksi tytöt toivoivat makeisia, suolaista purtavaa kuten sambuuseja ja makeita leivonnaisia. Juomaksi tarjottaisiin kahvia ja virvokkeita. Tytöt halusivat koristella nuorisotilan esityksen ajaksi hienoksi ja halusivat muun muassa pieniä ja himmeitä valoja sekä diskovalon.

Vieraaksi tytöt toivoivat perheenjäseniä, sukulaisia, ystäviä ja kavereita. Muutama tytöistä toivoi, että esitykseen ei saisi tulla nuorisotilalla käyviä poikia ja että esitystä ei aliarvioitaisi. Kaikki 13 tyttöä halusivat muistoksi DVD:n, jonka kulttuurituottaja kuvasi esityksestä.

6.1.4 Tytsy-TV syntyy

Tuotimme materiaalia tutustumis- ja ryhmäytymisharjoitusten avulla ja lisäksi teimme erilaisia ilmaisu- ja improvisaatioharjoituksia. Joka harjoituskerta teimme erilaisia "teematehtäviä", jotka ohjaaja oli etukäteen suunnitellut. Erilaisissa kokoonpanoissa tytöt miettivät asioita ja valmistivat lyhyitä esityksiä. Aiheina olivat muun muassa harrastukset, unelmat, haaveet, maailman parhaat uutiset ja "pissisten" MM-kisat. Millaisia lakeja säätäisit, jos sinulla olisi kaikki valta? Mitkä ovat hyviä asioita Suomessa? Mitkä ovat ikäviä asioita Suomessa? Mitkä asiat olisivat sellaisia, mitä sinä kaipaisit synnyinmaastasi?

"Pissis" esitykset olivat todella tyttöjen mieleen. Niistä syntyi harjoituksia, joista saatiin lopulliseen esitykseen mielenkiintoisia kohtauksia. Uutisjutuista tuli hauskoja ja tunteita herättäviä kohtauksia. Jokaisella uutistoimittajalla oli ongelmia, jotka näkyivät kullakin eri tavoin muun muassa hammassärkynä, päänsärkynä, aivastuksena, kutituksena, kuumuutena, nauruna, väsymyksenä, hikkana, suruna, pelkona, oksenteluna, palelemisena, pissahätänä, nälkänä ja itkuna. Kaikki tytöt olivat innolla mukana ja eivät olisi millään halunneet jatkaa muihin harjoituksiin.

Tyttöjen valmistamat esitykset olivat hienoja. He loivat monia erilaisia hahmoja, joista osa oli realistisia ja osa suorastaan absurdeja. Kohtauksista löytyi sekä komiikkaa että koskettavuutta. Ääripäinä kaakattavat "pissikset", jotka riitelivät vaatteista ja keskusteluohjelman vierailijat, jotka kertoivat kokemuksistaan siitä, miltä tuntuu jättää kotimaa. He valmistivat esityksiä aina yhtä suurella innolla. Sen sijaan toisten esitysten seuraaminen oli monelle kovin haastavaa. Monet kerrat jouduimme puhumaan siitä, miten tärkeää on kunnioittaa toisia ihmisiä ja heidän työtään. Jouduimme usein muistuttamaan kirjallisesta, allekirjoitetusta sopimuksesta (Liite 3), jossa mainittiin toisen esityksen kunnioituksesta.

Kohtauksista syntyi paljon esityksen kannalta käyttökelpoista materiaalia. Tosin vaikeutena oli toistaa kohtauksia, sillä usein merkittävässä roolissa ollut henkilö sattui puuttumaan harjoituksista ja sen sijaan paikalla sattui olemaan henkilö, joka ei ollut vielä ollut mukana silloin, kun kyseistä kohtausta oli tehty viimeksi. Myöskään samat kohtaukset uudestaan esitettyinä eivät olleet usein enää yhtä onnistuneita kuin ensimmäisellä kerralla. Kohtauksia

haluttiin pitkittää ja henkilöhahmot tahtoivat usein muuttua "laimeammiksi". Viimeinen innostunut ryhmäläinen tuli mukaan 3.1.2009, kun hän oli kuullut projektistaan serkultaan.

Tuotimme uutta materiaalia joulun asti ja loman jälkeen oli tarkoitus harjoitella esitystä. Tammikuun ensimmäisellä kerralla paikalla olivat kaikki 13 tyttöä, jotka olivat aktiivisesti mukana. Esityksen runko alkoi vähitellen muodostua. Päädyimme siihen, että TV-kanava antaisi hyvät puitteet hyvinkin erilaisten osasten yhdistämiseen. Tyttöjen ehdotuksista päädyimme siihen, että kanavan nimeksi tuli "Tytsyt-TV". Ohjelmarunko muuttui melkein pä joka harjoituskerta ja siihen tuli muutamia muutoksia vielä esityspäivänäkin.

"Tytsyt-TV" kanava esittäytyisi ensimmäiseksi laulaen ryhmittymen muodostelmaan lavalle. Seuraavaksi toimittajat esittäytyisivät ja kertoisivat harrastuksistaan sekä mistä pitävät. Tytöt puhuisivat omalla äidinkielellään, vaikka osa tytöistä koki tämän epämiellyttäväksi ja he olisivat halunneet vaihtaa kielen suomeen tai englantiin. Tyttöjen kanssa käytiin paljon keskustelua aiheesta, kuinka hienoa on, kun meillä on mahdollisuus käyttää esityksessä monta eri kieltä. Lopulta kaikki tytöt suostuivat.

Seuraava vaihe esityksessä olisi esittää kooste "pissisten" MM-kisoista. Tämän jälkeen uutistoimittajat käsittelisivät Gallupissa tulleita tuloksia; hyviä asioita Suomessa ovat Flamingo, Itäkeskus ja Kamppi. Ne ovat paikkoja, joissa nuori voi tehdä monenlaisia asioita. Kaverit ja perhe olivat myös tärkeitä kaikille vastaajille. Konsertit sekä Linnanmäki, Särkänniemi, Powerpark, Helsinki, nuorisotila, tanssi, teatterit ja eläimet ovat tytöille tärkeitä asioita. Joulu ja lumi ovat mukavia. Tärkeää on, että koulusta saa ruokaa, joka ei kaikissa maissa ole itsestään selvää. Suomalaiset hyväksyisivät ulkomaalaiset ja heistä tulisi ystäviä. Ikäviä asioita Suomessa on humalaiset ihmiset sekä nuorten tupakointi, rasistit, kesänsää, eläinrääkkäys, ilmastonmuutos, pedofiilit, suomalaiset elokuvat, vapaana olevat koirat ja paljon kiroilevat ihmiset. Tämä osio toteutettaisiin kohtauksina, stillkuvina ja puheena.

Keskusteluohjelmassa aiheena olisi se, milloin ja miksi kukin kolmesta tytöstä on tullut Suomeen ja mitä kaipaavat synnyinmaastaan. Toiveuutisissa näytettäisiin kuvamateriaalia Michael Jacksonin Suomen vierailusta. Lähetyksen keskeyttäisi uutissähke; juuri saamamme tiedon mukaan vantaalaisessa nuorisotilassa päämajansa pitävä tyttöryhmittymä on noussut kapinaan ja julistaneet uudet lait, joita tulee noudattaa tästä hetkestä eteenpäin. Lait ovat; ei sotia, aseita, terrorismia, syljeskelyä, rasismia, lapsityövoimaa, väkivaltaa, tupakka, kaljaa, kidutusta ja eläinkokeita. Kaikilla on oikeus käydä koulua ja oikeus tehdä työtä. Köyhiä autetaan ja kaikilla on säännöt. Joka maalla on rauha, itsenäisyys ja vapaus. Kierrätetään materiaaleja, kaikki olisivat ystäviä keskenään ja heillä olisi oikeus unelmiin.

Lopuksi esitettäisiin

lopputanssi, johon kaikki uutistoimittajat osallistuisivat.

Ensimmäinen kokonainen läpimeno ehdittiin tehdä vasta esitystä edeltävänä päivänä eli kenraaliharjoituksissa lauantaina 17.1.2009. Harjoitukset olivat melkoista sekasortoa, jonka keskellä jotkut kuitenkin kyselivät, emmekö voisi tehdä oikeaa esitystä, joka kestäisi ainakin yli tunnin. Keskusteltuamme asiasta kysimme tyteiltä, miten se onnistuisi, kun ei 20:n minuutin esitystä saada harjoiteltua valmiiksi ajoissa. Tämänkin jälkeen tyteiltä tuli vielä paljon ehdotuksia, mitä voisimme muuttaa ja lisätä kohtauksiin. Kokonaisuus tuntui aivan kaaokselta. Olimme aivan varmoja, että esityksestä ei tulisi mitään.

Harjoitusten jälkeen jäimme vielä tekemään lavastuksia sekä rakentamaan valoja ja katsomoa. Apuna meillä oli muutama innostunut tyttö sekä yhden tytön serkku, joka oli ensimmäistä kertaa paikalle serkkunsa mukana. Hänestä tuli valomiehemme esitykseen. Taidetalo Pessistä olimme hakeneet meille hallaharsoa ja mustaa kangasta sekä lamppuja värikalvoineen. Rakensimme lampuille telineet nuorisotilan naulakoista. Pöytien koristeluun käytimme askartelemiamme kukkaköynnöksiä. Teimme tilasta kahvilahenkisen ja köynnöksiä asettelimme myös pöydille liinojen päälle. Tarkoituksena oli tarjoilla yleisölle kahvit, virvokkeet ja jäätelökakkua esityksen jälkeen. Meidän silmissä tila oli nyt kunnossa, mutta varsinainen esitys jännitti tässä vaiheessa.

6.1.5 Tytsy-TV esitys

Projektin tärkein päivä koitti 18.1.2009. Yleisö oli kutsuttu paikalle klo 14.00. Esiintyjien oli tarkoitus saapua paikalle kello 12.00, jotta ehtisimme mennä vielä ehkä kaksikin läpimenoa ja muistella vielä pari kohtausta, joita emme olleet tehneet joulun jälkeen. Osa tytöistä saapui sovittuna aikana. Osa tytöistä ei kuulunut eikä näkynyt. Yksi tytöistä oli ilmoittanut olevansa sairaana kotona. Kahden tytön tiedettiin olevan kirkossa, kahden Koraani-koulussa, mutta heidänkin piti ehtiä ajoissa paikalle. Toisista ei ollut mitään tietoa. Vähitellen tytöt kuitenkin saapuivat paikalle noin 45 minuuttia myöhässä. Läpimeno ehdittiin tekemään ja lisäkohtaukset jätettiin tuleviin produktioihin. Aikaa meni myös siihen, että osa tytöistä huolestui siitä, tulisiko katsomoon poikia ja jos tulisi, millaista palautetta heiltä saisi. Tilanne oli hyvin vakava. Yksi tyttö aikoi kieltäytyä lavalle tulosta kokonaan. Seurasi kommentteja siitä, kuinka täytyy pitää kiinni unelmistaan eikä luovuttaa heti, jos joku pilkkaisikin. Keskustelimme myös siitä, kuinka pojat eivät itse uskalla esiintyä vaikka haluaisivatkin. Lopulta kaikki, yhtä lukuun ottamatta, olivat jutun takana. Muutaman ohjaajan kanssa kahdestaan vaihdetun sanan jälkeen tyttö rohkaistui ja lupasi nousta lavalle. Tunnelma oli

odottava ja jännittynyt. Tytöt saivat vielä viime hetken ohjeita siitä, kuinka pitää muistaa kuuluva ääni, pitää huolta siitä ettei näytä takapuolta yleisölle ja miten pitää tehdä mahdollisimman isosti ja tarkasti sovitut asiat ja kannattaa nauttia siitä, että on lavalla.

Yleisöä saapui paikalle varsin mukavasti. Heitä oli lähemmäs 40 henkeä. Klo 14.00 selvisi, että yhden tytön vanhemmat olivat vielä kotona muutaman kilometrin päässä. Seurasi itkevän tytön lohduttelua vessassa ja lupaus siitä, että perhe odotetaan paikalle. Odotuksen hyvä puoli oli se, että Koraani-koulussa ollut tyttökin ehti paikalle ennen esityksen alkua. Esitys meni, kuten yleensäkin, huomattavasti paremmin kuin kenraaliharjoituksissa. Yleisö oli varsin vastaanottavainen ja lämmin. Esityksen jälkeen vuorossa oli kukittaminen ja kunniakirjojen jako. Tytöt olivat tosi yllättyneitä kukituksesta ja kunniakirjakin oli iloinen yllätys. Työt aikoivat laittaa ne kehyksiin seinälle muistoksi ensimmäisestä oikeasta esiintymisestään. Myös yleisöltä tuli oikein kannustavat ja hyvät arvostelut. Vanhemmat olivat tosi innoissaan lastensa onnistumisesta. Poikiakin oli paikalla muutama ja heistä kukaan ei sanonut pahasti. Tästäkin tytöt olivat hyvin iloisia.

Lopuksi vielä nautimme yhdessä tarjoilusta. Iloinen yllätys, että yhden somalialaisen tytön äiti oli tehnyt sambuuseja, jotka maistuivat kaikille. Yleisö viihtyi hyvin ja tunnelma oli avointa sekä leppoisaa. Tytöt nauttivat hetken ensi-ilta tarjoiluista, mutta sitten lava alkoi jälleen houkutella ja he halusivat esittää vielä improvisaatioteatteria. Yleisö ei vastustellut, vaan katsoi vielä kohtauksia, joissa esiintyivät muun muassa rajusti vaihtelevien tunnetilojen kourissa olevia opettajia ja oppilaita sekä uutistenlukijoita, joilla oli erilaisia ongelmia. Tytöt saivat nauttia vielä uusista aplodeista.

Meille kaikille jäi oikein tyytyväinen olo siitä, kuinka hyvin tytöt tsemppasivat esityksessä, mutta yleensä, jos kenraalit menevät huonosti niin esitys onnistuu. Meille ainakin kävi näin. Tästä esityksestä on myös olemassa DVD-tallenne. Kaikilta vanhemmilta oli saatu lupa kuvaukseen (Liite 2), joka on melko harvinaista maahanmuuttaja perheissä.

Kuvat 1 ”Tytsy-TV” esityksestä

6.2 Ensimmäisen projektin arviointi

Arvioimme ensimmäistä projektia neljästä näkökulmasta, jotka ovat ryhmäilmiö, ryhmädynamiikka, roolit ja vuorovaikutus. Tällä tavoin toivomme arvioinnin olevan monipuolinen ja kattava sekä tuovan esiin erilaisia näkökulmia samasta asiasta. Arviointimenetelminä olemme käyttäneet päiväkirjoja, havainnointia, keskusteluja ja kyselylomakkeita.

Ryhmäilmiö muodostuu kolmenlaisista riippuvuussuhteista. Nämä ovat osallistujien yksilöllinen toiminta, ympäristövaikutukset ja ryhmädynamiikka. Ryhmäilmiön ymmärtää paremmin, kun sitä tarkastelee samanaikaisesti näistä kolmesta näkökulmasta. Dynamiikka syntyy, kun ihmiset ovat vuorovaikutuksessa keskenään samassa tilanteessa. Dynamiikalla tarkoitetaan vaihtuvien elämäntilanteiden muutoksia, jotka vaikuttavat yksilön omaan toimintaan, mikä voi muuttaa ryhmätilannetta. (Himberg & Jauhiainen 2002:113.)

Ryhmädynamiikka ilmeni ryhmässämme muun muassa seuraavilla tavoilla. Kaksi tyttöä alussa käyttäytyivät häiritsevästi toiminnan aikana, koska he halusivat tulla enemmän huomatuksi ja hyväksytyksi. He olivat tällöin toiminnan kohteita. Mihin suuntaan ihminen liikkuu omassa elämäntilassaan, riippuu siitä, miten tärkeää hyväksytyksi tuleminen hänelle sillä hetkellä on ja mitä esteitä sille ryhmätilanteessa asetetaan (Himberg & Jauhiainen 2002:113).

Ryhmädynamiikkaan liittyy olennaisesti ryhmän ilmapiiri. Ryhmän kokonaisilmapiirin muodostaa kaikkien ryhmäläisten omat sen hetkiset tunteet ja mielialat palapelin palasten tavoin. Henkilö toimii joka tilanteessa oman elämäntilan mukaisesti. (Himberg & Jauhiainen 2002:113.) Ryhmässämme oli mielestämme hyvä kokonaisilmapiiri, vaikka levottomuus oli melko jatkuvaa. Levottomuuteen ilmaisutaidonohjaaja pyrki vaikuttamaan muun muassa

vaihtamalla tyttöjen istumajärjestystä. Tästä ei kuitenkaan ollut mielestämme suurta hyötyä levottomuuden poistamiseen. Ohjaajan puuttuessa häiritsevään tilanteeseen, muut ryhmäläiset tulivat levottomiksi. Hyvä kokonaisilmapiiri oli nähtävissä sekä harjoitusten, että taukojen aikana tiiviinä yhdessäolona. Meistä oli mukava havaita ryhmän hyvä yhteishenki, joka ilmeni esimerkiksi auttamisena.

Himberg & Jauhiainen (2002:125) mukaan ryhmässä on aina jokin roolirakenne, jossa yksilön rooli muodostuu häneen kohdistuvista odotuksista. Roolit voivat muodostua esimerkiksi tehtävien ja aseman, iän tai sukupuolen mukaan. Rooli on useimmiten sekä omalla toiminnalla hankittu että toisten odotuksillaan asettama. Myös rooliodotukset vaikuttavat yksilön toimintaan.

Ryhmässämme esiintyi muun muassa seuraavanlaisia rooleja: ”Häirikkö”, aktiivinen osallistuja, kuuntelija ja välinpitämätön. Edellä mainituista rooleista voimakkaimmiksi osoittautuivat mielestämme häirikön ja aktiivisen osallistujan roolit. Häirikkö haki toiminnallaan jatkuvaa huomiota osallistumatta juurikaan ohjaukseen. Huomionhaku ilmeni metelöintinä, pelleilynä ja jatkuvana levottomuutena. Aktiivinen osallistuja puolestaan osallistui ohjaukseen normien mukaisesti kuuntelemalla ohjeita ja olemalla innostuneesti mukana

Himberg & Jauhiainen (2002:177-180) kertovat teoksessaan, että ryhmän päävetäjän päätehtävä ryhmässä on ohjata ryhmäläisiä työskentelemään ja kantaa vastuu tavoitteen saavuttamisesta. Vetäjän velvollisuus oli huolehtia ryhmän jäsenistä sekä yksilöinä että ryhmänä. Hänellä on ryhmässä auktoriteettiasema, jonka vuoksi hänen oli ilmaistava kannanottonsa vastuullisesti ja oltava tietoinen niiden vaikuttavuudesta. Ryhmän vetäjä ei voi antaa kenellekään erityisasemaa eikä erityisoikeuksia.

Havainnoimme, että ohjaajan ja tyttöjen välinen kohtaaminen oli luontevaa. Tytöt selvästi luottivat ohjaajaan ja kunnioittivat häntä. Tytöt eivät kertaakaan halveksuneet ohjaajaa henkilökohtaisesti. Luottamus ohjaajaa kohtaan näkyi myös uskalluksena kysyä mieltä askarruttaneista asioista. Tytöt tulivat innolla paikalle eikä poissaoloja tullut paljonkaan. Mielekkäitä ja sujuvia keskusteluja syntyi ryhmässä muutaman kerran, mutta usein keskustelut katkesivat kuuntelijan malttamattomuudesta odottaa omaa vuoroaan. Alussa dialogisuus ei toteutunut ryhmässä, vaan tytöt puhuivat toistensa päälle, eivätkä jaksaneet kuunnella toisiaan. Ryhmän toiminnan edetessä dialogisuus parani.

Ohjaaja oli empaattinen ja välittävä tyttöjä kohtaan. Ohjaajasta korostui tytöistä välittäminen yksilöinä. Havaitimme selvän tunnesiteen ohjaajan ja tyttöjen välillä. Mielestämme ryhmän voimavaraksi osoittautui ohjaajan ja tyttöjen välinen huumori. Heidän

välinen vuorovaikutuksensa oli avointa ja rehellistä. Vuorovaikutuksen avuksi ryhmässä oli laadittu yhteiset säännöt (Liite 3), johon tytöt lupautuivat sitoutumaan. Säännöt eli normit ovat tärkeitä ryhmän toimimisen kannalta. Tarvittaessa sääntöjä voidaan uudistaa tietyin aikaväleihin, jos ne todetaan toimimattomiksi.

Ohjaajalla oli mielestämme vaikeuksia vähentää välillä tiettyjen tyttöjen jatkuvaa häiriköintiä. Hän yritti puuttua häiriköintiin muun muassa vaihtamalla tyttöjen istumajärjestystä ja ”hyssyttelemällä” rauhoittaa tyttöjä. Vain muutaman kerran ohjaaja reagoi voimakkaasti korottamalla ääntään, mutta tämäkään ei lopettanut häiriköintiä kuin hetkeksi. Mielestämme ohjaajakin huomasi ryhmässä olevan häiriköintiä, mutta ei kuitenkaan aina puuttunut siihen. Tämän koimme johtuvan siitä, että hän koki puuttumiskeinonsa riittämättömiksi. Olisimme kaivanneet ohjaajalta enemmän auktoriteettia ja jäämäkkyyttä tyttöjä kohtaan, sillä tytöt olisivat tarvinneet sitä. Ohjaajalla oli ”suosikkeja”. Hän antoi suosikeilleen vapauden käyttäytyä useimmiten oman mielensä mukaan. Tämä oli mielestämme ristiriitaista tyttöjen kannalta, koska rajat vaihtelivat heidän kohdallaan. Tästä keskustelimme yhdessä harjoitusten jälkeen ja ohjaaja lupasi olla kaikille tasapuolinen.

Havainnoimme, että ryhmän vahvuus oli toisten auttaminen ja hyvä yhteishenki. Havaitimme ryhmässämme positiivisena sen, että tytöt auttoivat toisiaan aina tarvittaessa. Vaikka ryhmän keskuudessa olikin selviä ystäväryhmiä, niin kaikki tytöt tulivat keskenään toimeen. Tämä tuli esille esimerkiksi harjoitusten aikana, jolloin tytöt laitettiin pienempiin ryhmiin. Emme havainneet ryhmässä syrjintää tai kiusaamista.

Tytöille syntyi ryhmässä erityisiä keskusteluja ilman ohjaajaakin. Muutamilla tytöillä esiintyi kuitenkin häiritsevää keskustelua harjoitusten aikana, johon ohjaajan oli toisinaan puututtava. Keskustelu ilmeni suurimaksi osin hiljaisena jutteluna vierustoverin kanssa. Muutamalla tytöllä vuorovaikutus ilmeni jatkuvana pelleilynä keskenään. Havaitimme useasti näiden tyttöjen keskuudessa sen, että toisen keskittyessä harjoitukseen, toinen otti kontaktia tähän pelleilemällä. Kontaktin ottaminen jatkui niin kauan, että provosoiminen onnistui ja toinen tyttö lähti pelleilyyn mukaan. Tyttöillä oli ryhmässä omia ystäviä, joiden kanssa vuorovaikutus oli luonnollisinta.

Suurin osa tytöistä harjoitteli normaalisti meistä huolimatta. Muutamille kuitenkin selvästi tuotti vaikeuksia keskittyä harjoitusten sisältöön ja toisinaan heille oli tärkeämpää saada meiltä huomiota. He hakivat huomiota meiltä esimerkiksi kehon liikkeillä kääntymällä meihin päin, hakemalla katsekontaktia sekä puhumalla. Näissä tilanteissa pyrimme olemaan huomioimatta kyseisiä tyttöjä ja pyysimme heitä keskittymään harjoitukseen. Tytöt antoivat meidän toimia niin sanottuina avustajina ja ottivat apumme vastaan varauksetta. Loppua

kohden tytöt alkoivat tottua meidän läsnäoloomme, häiriintymättä siitä harjoitusten aikana. Tämä helpotti osaltaan meidän tarkkailevaa havainnointiamme.

Tytöt olivat oikein tyytyväisiä esitykseensä. Jälkikäteen he kommentoivat muun muassa seuraavasti; hyvä fiilis, oli hauskaa, naurattaa. Heidän mielestään valaistus oli hieno, katsomo oli mukava ja yleisöllä oli hauskaa. Oli kivaa, kun yleisö tykkäsi ja tunnelma oli hyvä koko ajan. Yksi tytöistä, joka oli lopettanut kolmannen kerran jälkeen, kyseli mahdollisuutta tulla takaisin ryhmään esityksen nähtyään. Taidetalo Pessin edustajan kuvaamaa videota odotettiin malttamattomina ja se oli tosi kiva lahja jokaiselle mukana olleelle. Tytöt itse olivat ylpeitä saavutuksestaan ja kyselivät koska jatketaan toimintaa. Tähän me emme vielä tässä vaiheessa osanneet sanoa mitään. Eihän meillä ollut vielä itselläkään varmuutta jatkosta. Kuitenkin jo seuraavana perjantaina saimme tiedon Cassandra ry:ltä, että jatkoa rahoitukselle on tulossa ja voimme palkata ammattilaisen mukaan sakkiiimme. Niinpä siis harjoitukset jatkuivat vielä 10 kertaa kevään aikana samojen tyttöjen kanssa.

Mietimme yhdessä ohjaajan kanssa, mitkä olivat pahimmat ongelmat prosessin aikana. Tulimme siihen tulokseen, että ongelmat liittyivät keskittymiskyvyn puutteeseen ja tilanteet olivat välillä melko levottomia. Olisiko pitänyt alusta asti pitää tiukempaa kuria? Toisaalta vapaaehtoiseen teatteriharrastukseen ei mielestämme pitäisi liittyä tiukkaa kurinpitoa vaan tyttöjen tulisi itse tajuta tilanne ja oman toiminnan vaikutus siihen. Toinen ongelma liittyi aikatauluihin. Aikataulut venyivät melko usein. Milloin joku tuli suoraan koulusta tai harrastuksesta, jonkun piti käydä vielä vessassa ja kolmannen oli ehdottomasti syötävä. Ongelmista huolimatta onnistumisen kokemukset olivat suurempia. Tytöt kävivät harjoituksissa hyvin ahkerasti. He olivat hyvin sitoutuneita ja motivoituneita kaiken kaikkiaan. Esityksen jälkeisen pikagallupin mukaan kaikki halusivat jatkaa.

7 TOINEN PROJEKTI

7.1 Toisen projektin toiminta ja toteutus

Kevätkautemme alkoi 4.2.2009. Syyskautemme oli päättynyt muutamaa viikkoa aiemmin 18.1.2009 suuren suosion saaneeseen ”Tytsyjen TV” -esitykseen. Ensimmäisellä kerralla harjoituksiin ilmestyi kymmenen innokasta tyttöä. Yksi tytöistä oli ilmoittanut, ettei pääse tällä kertaa mukaan. Kaksi suomalaista tyttöä olivat ilmoittaneet, etteivät enää jatka

projektissa, eli uudessa projektissa oli mukana 11 tyttöä. Huomionarvoista oli se, että kaikki monikulttuuriset tytöt halusivat jatkaa mukana.

Ensimmäisellä harjoituskerralla keskustelimme jälleen säännöistä ja teimme yhdessä tyttöjen kanssa tarkennetut säännöt (Liite 5). Samalla keskustelimme myös siitä, että otamme valokuvia harjoituksista ja videoimme esityksen. Lähetimme kotiin uudet kuvauslupalapun, joihin saimmekin kaikilta perheiltä myöntävän vastauksen (Liite 6).

7.1.1 Muistelua ja kohti uutta

Ensimmäisellä kerralla keskustelimme vielä tyttöjen esiintymiskokemuksista. Suurin hurmos oli jo hieman laantunut, mutta monet asiat olivat jääneet mieleen. Yhä tuntui hienolta se, miten yleisö oli seurannut esitystä ja reagoinut äänekkäästi. Kohtia, joissa yleisö oli nauranut, muisteltiin ja keskusteluja siitä, oliko joku ollut noloa tai hienoa. Keskustelua käytiin väliin kiivaaseenkin sävyyn. Kaikki olivat yksimielisiä siitä, että kevätkaudellakin tehtäisiin uusi esitys. Aloimme pohtia, millaisen esityksen tällä kertaa valmistaisimme. Moni toivoi, että tällä kertaa esityksessä olisi selkeä juoni ja pysyviä roolihahmoja. ”Tytsyjen TV” oli ollut rakenteeltaan muuttuva, kun siinä jokainen esitti useita eri rooleja. Sovimme, että kevään esityksestä tulisi toivotun kaltainen. Kotitehtäväksi tuli miettiä, olisiko joku valmis tarina soveltuva tai kiinnostaisiko joku teema erityisesti.

Aavistuksemme oli, että soveltuva valmista tarinaa ei löytyisi. Ohjaaja ja me emme myöskään olleet sellaista löytäneet, vaikka olimme kovasti etsineet jo pidemmän aikaa. Tämä arvailumme osoittautui oikeaksi ja niinpä lähdimme rakentamaan esitystä roolihahmojen kautta. Ohjaaja antoi jokaiselle paperin ja kynän ja tehtäväksi suunnitella henkilö, jota haluaisi esittää. Henkilö voisi olla nuori tai vanha, mies tai nainen. Hahmolle piti keksiä nimi ja vastata erilaisiin kysymyksiin kuten mistä pitää, miten pukeutuu, mitä harrastaa, mitä tekee päivittäin, mitä vihaa tai pelkää. Listassa oli myös seuraavia ajatuksia kuten salaisuudet, noloimmat tilanteet, haaveet ja musiikkimaku.

Esittelemme tyttöjen itselleen luomat roolihahmot:

- Roolilapusta paljastui, että Chae Yeonilla oli tähän syynsä. Hänen pahin salaisuutensa oli nörttimenneisyys ja hän pelkäsi lähestyä ihmisiä, koska kaikki hänen ystävänsä olivat pettäneet hänet.
- Yhden hahmo oli 5-vuotias Kakka, joka rakasti siskon päiväkirjan lukemista ja tanssimista. Kakka muuten halusi vaihtaa nimensä hieman ennen esitystä Liinuksi ja sai sen toki tehdä.

- Vain yksi halusi tai uskaltautui esittämään poikaa. Hahmon nimi oli Chris ja hän oli 16-vuotias. Hänestä muodostui varsin herkkä hahmo.
- 15-vuotiaan ”hevarin” Lupun salaisuus oli se, että hän oli asunut Kaliforniassa ja oli ollut siellä kuuluisa poppia laulava artisti. Kuuluisuudesta haaveileva 15-vuotias Louisiana oli luonteeltaan ujo, surullinen ja kiusattu. Noloin juttu oli se, että hän oli pissannut lattialle koulussa kaikkien nähden.
- 15-vuotias ”hiphoppari” Maria haaveili tanssijan urasta ja häpesi sitä, että oli kaatunut jäällä koulussa kaikkien edessä.
- Heidi ja Henna olivat 14-vuotiaat kaksoiset, jotka olivat toistensa rakkaimmat ystävät ja pahimmat viholliset.
- Michelle, 13-vuotias haaveili perheestä, sillä hän asui yksin kissansa kanssa. Hänen vanhempansa olivat kadonneet vuosi sitten ja veli oli joutunut vankilaan murhattuaan avovaimonsa.
- Selena 14-vuotias määritteli itsensä ”pissikseksi”, joka puhuu liikaa.
- Jessican äiti oli näyttelijä Hollywoodissa. Jessica oli iältään 16-vuotias.

Hahmoissa yhdistyivät sujuvasti pienet ja arkiset asiat suuriin ja vähemmän arkisiin.

Kun hahmot oli luotu paperille, niistä lähdettiin tekemään todellisia hahmoja. Kaikki suunnittelivat esittelymonologin ja patsaskuvina toteutetun kuvasarjan elämästään. Alussa oli osalle vaikeaa tottua ajatukseen siitä, että he puhuivat esittelymonologinsa minä muodossa eivätkä kolmannessa persoonassa. Monologi piteudet vaihtelivat muutamista lauseista useisiin sivuihin. Osa kertoi monologissaan traagisista käänteistä, kuten Chae Yeon koulukiusaajaksi ryhtymisestään. Toiset kertoivat hieman arkisempia asioita.

Heti kun hahmot olivat syntyneet ja niitä oli alettu esitellä toisille, oli hahmojen välille alkanut syntyä erilaisia suhteita. Ohjaaja antoi erilaisia kohtaustehtäviä, joissa eri hahmot kohtasivat toisiaan hyvin erilaisissa tilanteissa. Osa kohtauksista improvisoitiin. Osan kohtauksista tytöt käsikirjoittivat etukäteen. Tarvittaessa luotiin myös uusia roolihahmoja, kuten äitejä ja opettajia. Tehtäväksi saatettiin antaa esimerkiksi kohtauksia, kuten salaisuus paljastuu, sovinto, uutinen, yllätys, väärä ja ystäväystyminen. Osa kohtauksista jäi elämään ja osa oli hetken taidetta. Välillä myös unohdimme roolihahmot ja teimme erilaisia ilmaisu- ja improvisaatioharjoituksia.

7.1.2 Esitystä valmistellaan

Kun hahmot alkoivat olla selvillä, oli aika ryhtyä miettimään kokonaisuutta esitykselle. Mietimme, mikä yhdistäisi hahmot toisiinsa. Vaihtoehtona oli muun muassa sama kerrostalo,

jossa kaksi tuntee toisensa ja heistä toinen tuntee taas kolmannen. Joku tilaisuus, jonne kaikki saapuvat tarkoituksella tai paikka, jossa kaikki sattuvat olemaan yhtä aikaa. Lopulta päädyttiin ratkaisuun, jossa suurin osa käy samaa koulua, osa on sisaruksia keskenään ja jotkut tuntevat toisensa harrastusten kautta. Tämä ratkaisu tuntui parhaalta siksi, että näin saisimme mahdollisimman erilaisia kohtauksia. Ei pelkästään kouluun liittyviä. Valittujen kohtauksien harjoittelemista vaikeutti se, että kokoonpano vaihteli joka kokoontumiskerralla. Osallistujia oli joka kerta 7-10. Vasta esityksessä olivat paikalla kaikki 11 tyttöä.

Kaiken kaikkiaan osallistumisaktiivisuus oli hyvä, mutta eheän juonellisen tarinan harjoittelu näin lyhyessä ajassa on melko haasteellista, jos kaikki eivät ole aina paikalla. Toinen vaikeuttava seikka oli se, että kuten aiemmankin esityksen suhteen, tytöt olivat erittäin innokkaita luomaan uutta materiaalia, mutta vanhan kertaaminen ja muiden seuraaminen tuntui välillä kovin haasteelliselta. Ohjaaja päätti ottaa avuksi videokameran. Monologit ja valittuja kohtauksia kuvattiin videolle. Kamera auttoi keskittymiseen ja siitä oli hyötyä harjoitustilanteissa. Saimme siitä myös materiaalia esitykseen. Omien pätkien katsominen nauhalta herätti monenlaisia tuntemuksia, pääasiassa kuitenkin innostusta. Esityksen lopullinen rakenne löytyi vasta ensi-iltaa edeltävänä päivänä, jolloin silloinkin puuttui yksi näyttelijä. Teemaksi muodostui yksinäisyys ja ystävyys sekä tapahtumapaikkoina toimivat pääasiassa koulu ja koti.

Esityksen lähestyessä, tytöt alkoivat suunnitella roolihenkilöidensä puvustusta. Yksi huolellisimmista oli ”hevari” Lupun esittäjä. Hän hankki jopa sprayhiväsvärin ja suuren määrän hakaneuloja sekä harjoitteli runsasta silmien rajuuskynän käyttöä. Moni muukin paneutui puvustukseensa vapaa-ajallaan. Loppuvaiheessa syntyi uusi merkittävä hahmo, kun eräs tytöistä kehitti vihaisen opettajahahmon. Kontrasti hänen tanssijatyttöhahmoonsa oli suuri. Heittäytymisellään rooliin hän kannusti muita vahvempaan ilmaisuun. Se oli hyvä, sillä taas olimme tilanteessa, että aikoinaan improvisoidut kohtaukset, jotka silloin olivat raikasta ja reipasta ilmaisua tulvillaan, uhkasivat vesittyä puhuviksi päiksi. Yritimme teroittaa tytöille, että ei tärkeintä ole se, sanotaanko vuorosanat oikein, vaan se, että ajatus on oikea ja ei aristele eleissä ja ilmeissä. Tuttua edellisestä kerrasta oli myös se, että keskittyminen ja harjoittelu olivat melko hankalaa. Jouduimme käymään tiukkoja neuvotteluja siitä, otetaanko lavalle kaikkia esineitä vai valitsemmeko teatterillisemmän tyyllittelylinjan. Saimme lopulta sovittua yhtenäisen linjan. Esityksen nimeksi valittiin lopulta useista ehdotuksista ”Ystävyyttä ja yllätyksiä”. Kun mietimme loppulaulua, yksi tytöistä kirjoitti sanat uuteen lauluun. Valitettavasti ne eivät tällä kertaa päätyneet esitykseen, mutta tallennettakoon se tähän:

Ystävykset:

You are my best frens,
and I love wen you smile,

I like when you sing for friends,
your smile makes me happy.

7.1.3 Ystävyyttä ja yllätyksiä - esitys

Sunnuntai koitti ja viimeiset treenit koettelivat itse kunkin hermoja. Ohjaaja oli sairastunut flunssaan. Esitystä ei ollut tällä kertaa mainostettu aivan yhtä paljon kuin edellistä, mutta paikalle saapui silti noin 35 innokasta katsojaa. Kuten edellisessäkin esityksessä, tytöt ylittivät jälleen itsensä. Yleisön läsnäolo sai tytöt keskittymään ja ilmaisemaan paremmin kuin ehkä kertaakaan harjoituksissa. Jokaisella oli tähtihetkensä. Monessa kohtauksessa näyttelijät innostuivat improvisoimaan vielä uusia repliikkejä. Pienistä unohduksista ja teknisistä ongelmista selvitettiin yhteistyöllä. Niin esityksen sisältöä kuin ryhmän kulkua voi kuvata ytimekkäästi sanoilla vaikeuksien kautta voittoon. Yleisö kiitteli esiintyjä vuolaasti. Yleisö palkittiin vielä näyttämällä harjoituksissa videoituja pätkiä, jotka eivät olleet mahtuneet esitykseen. Tästä tosin uhkasi muodostua pieni kriisi, kun eräs tytöistä oli sitä mieltä, että hänestä kuvattua pätkää ei olisi saanut näyttää. Hänen silmänsä olivat muka kierossa, mutta lopulta sekin meni vain nauruksi ja kaikille jäi hyvä mieli onnistuneesta esityksestä.

Esitys oli luonteeltaan aivan erilainen kuin ensimmäinen, vaikka tässäkin oli mukana erilaisia pienimuotoisia yksittäisiä tarinoita. Ne oli kuitenkin juonellisesti yhdistetty yhdeksi tarinaksi, jotka sijoittuivat kotiin, kouluun ja koulumatkaan. Kotona käsiteltiin äiti suhdetta. Koulussa opettaja oli parissa kohtauksessa pääroolissa. Ystävyys ja rakastuminen tulivat myös vahvasti esiin monissa tarinoissa. Kiusaamista ja riitelyä käsiteltiin melko vahvasti joissakin kohtauksissa. Kuitenkin näissäkin tilanteissa päädyttiin aina onnelliseen loppuun ja ystävyys voitti. Kokonaisuudessa esityksestä tuli tosi hyvä ja ajatuksia herättävä. Tytöt pystyivät tuomaan esiin monia tunteita ja tunnetiloja. Se on ehkä helpompaa kuin olla omana itsenään. Saahan esityksessä piiloutua jonkin roolihahmon taakse.

7.2 Toisen projektin erityistapahtumat

Tähän projektiin liittyi vielä ryhmän omien harjoitusten ja esityksen lisäksi kolme erityistapahtumaa. Meille tarjoutui tilaisuus käydä teatterissa. Kulttuuripalvelujen nimissä meille tarjottiin pääsyliput Ahaa-teatterin esitykseen Lumo-salissa. Osalle tytöistä kyseessä taisi olla ensimmäinen oikea teatteriesitys, jonka he näkivät. Esitys paikoin nauratti ja paikoin laittoivat katsojat mietteleänsä. Osa ei olisi malttanut keskeyttää eväiden natustelua.

No, mistäpä sitä voi tietää, että suomalaiseen teatterikatsomoon eivät eväät niin kovin perinteisesti kuulu, kun taas etenkin nykyään elokuvien katsomiseen popcornit, makeiset ja virvokkeet kuuluvat lähes aina. Ja kyllähän esityksessäkkin ruoka oli keskeisessä asemassa, sillä päähenkilö oli järjestämässä pitoja ystävilleen. Esityksen jälkeisissä keskusteluissa kiitosta saivat niin näyttelijät kuin lavastuskin.

Toinen oli matka katsomaan Zambezi-näytelmää. Tämä oli puolestaan Cassandra ry:n tarjoama teatterielämys tytöille ja heidän äideilleen. Vuorossa oli matka Aleksanterinteatteriin katsomaan Zambezia. Ritva Siikalan ohjaama ja yhdessä Bengt Ahlforsin kanssa käsikirjoittama näytelmä sijoittuu lähitulevaisuuteen. Siinä Suomesta lähtenyt pakolaisperhe yrittää päästä kiinni elämään kuvitteellisessa Zambezin valtiossa.

Valitettavasti yhdestätoista työstä vain kuusi pääsi mukaan, osa äitiensä kanssa. Monikaan äiti ei ollut koskaan käynyt teatterissa ja tämä oli heille todellinen elämys. Puuttuville tytöille ja myös äideille maanantai-ilta ja myöhäinen kotiinpaluu muodostuivat ongelmaksi.

Erityistä mielenkiintoa tilanteeseen toi se, että ohjaajamme oli mukana kyseisessä esityksessä näyttelijänä. Esityksen jälkeen tytöt halusivat käydä tervehtimässä häntä lavalla. Ilmeisesti heihin vaikutti niin esitys kuin se, että ohjaaja oli jotakin ihan muuta kuin mihin he olivat yleensä harjoituksissa tottuneet. Alkuhämmennyksen jälkeen kysymyksiä ohjaajalle riitti ja lavastus herätti suurta mielenkiintoa.

Heti esityksen jälkeen tyttöjen kommentit olivat, että esitys oli mukava, tanssit ja laulut mukaansa tempaavia. Varsinkin hahmot pissalla oleva mummo ja japanilainen nainen herättivät hilpeyttä. Esityksessä ollut ”Suomi-pizza-kebab”-ravintola oli hassu. Keskustelua herättivät myös erilaiset kulttuurit, jotka tulivat hyviin esille esityksessä. Juttelimme tyttöjen äitien kanssa esityksen jälkeen ja he myös pitivät kovasti esityksestä. He lupasivat lähteä mukaan uudelleenkin, jos teemme muulloin yhteisiä retkiä. Kolmen tytön äidit eivät olleet koskaan käyneet teatterissa ja heistä se oli mukava kokemus.

Kolmas tapahtuma oli muusikko Pape Sarrin vierailu nuorisotilalle rumpuineen pitämään meille työpajaa (Kuvat 2, 3). Ohjelmassa oli paitsi rummutusta, myös laulua ja tanssia. Osa innostui rummuttamisesta oikein toden teolla ja päätimmekin, että otamme rummuttamisen osaksi esitystä. Eräs tyttö paneutui rummuttamiseen sellaisella innolla, jota aiempien kokemustemme perusteella emme olisi hänen uskoneet edes voivan saavuttaa. Oli hienoa nähdä hänet niin keskittyneenä ja innostuneena. Pape jätti meille kaksi Cassandra ry:n rumpua lainaksi ja lisäksi saimme vielä lainaksi kaksi muuta rumpua. Niinpä rummutuksesta tuli esityksessä eräänlainen kohtausten vaihtomerkki, kun nuorisotilalla ei ole runsaan valon takia mahdollista tehdä vaihtoja valojen avulla. Rumpurytmin aikana saavuttiin lavalle, otettiin alkuasento ja lopussa huudetun ”joun” jälkeen kohtaus lähti käyntiin.

Kuvat 2 Rumputyöpaja

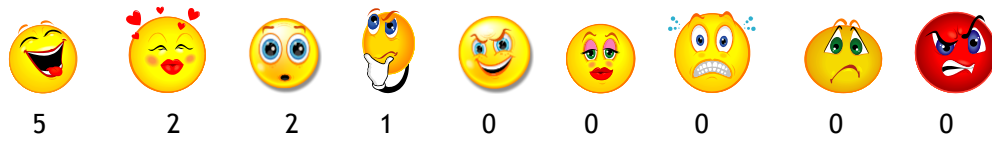
Kuvat 3 Rumputyöpaja harjoituksia

7.3 Toisen projektin arviointia

Toista projektia emme arvioi yhtä laajasti kuin ensimmäistä, koska tämä on suora jatko ensimmäiseen projektiin. Tässä arvioinnissa keskitymme lähinnä tuomaan esille tyttöjen kiinnostuneisuutta jatkosta. Tyttöryhmän ryhmätoiminta ei poikkea juurikaan ensimmäisestä projektista. Arviointimenetelminä olemme käyttäneet päiväkirjoja, havainnointia, keskusteluja ja kyselylomakkeita.

Toisen harjoitusjakson lopussa teimme yhdistetyn loppukyselyn molemmista projekteista (liite 7). Tähän kyselyyn vastasi 10 tyttöä ja yksi tytöstä ei halunnut vastata. Tytöt vastasivat seuraavan tavalla;

Mikä alla olevista merkeistä kuvaa parhaiten toista ilmaisutaito projektiamme?

Kysyimme tytöiltä heidän ajatuksistaan ilmaisutaidosta tällä hetkellä. He ovat jo ymmärtäneet, että ilmaisutaito on muutakin kuin näyttölemistä. Siihen voi kuulua tanssia, laulamista ja rumpujen soittoa. Näitä kaikkia yhdistämällä saamme hauskan ja mukavan esityksen. Muutama tyttö oli vieläkin epävarma ilmaisutaidon sisällöstä. Neljä tyttöä piti ensimmäistä esitystä mukavampana ja hauskempana, kun viiden tytön mielestä jälkimmäinen esitys oli parempi. Yksi tytöistä piti molemmista. Ensimmäisestä he pitivät enemmän, koska esitys oli pidempi ja yleisöä oli enemmän. Toisessa esityksessä tytöt kokivat saaneensa enemmän kokemusta ja tästä syystä esitys oli heistä parempi. Yhden tytön mielestä molemmat olivat yhtä hyviä.

Kyselyssä kartoitimme halukkuutta jatkaa ryhmää syksyllä. Kuusi tytöistä oli varma jatkosta, mutta loput neljä olivat myös melko varmoja jatkavansa. Yhdeksän tytön mielestä toimintakertojen pituus 2-3 tuntia oli hyvä. Yksi tytöistä olisi halunnut harjoitella 4-5 tuntia kerrallaan. Toimintapäivät oli yhdeksän tytön mielestä parempi pitää arkipäivänä kuin viikonloppuna ja yhden tytön mielestä molemmat sopivat. Tytöt kokivat ryhmän toiminnan mukavaksi ja kokivat saaneensa uusia kavereita. Teatterikäynnit ja rummunsoiton opettajan vierailu olivat mukavia. Kaikki mitä teimme yhdessä, oli tytöistä hauskaa. Tytöt toivoivat lisää ulkopuolisia vierailijoita kuten tanssinopettajaa ja he toivoivat vielä lisää uusia teatteriretkiä.

Kyselimme tytöiltä mielipidettä Zambezi teatteriesityksestä, koska Cassandra ry halusi tietää tyttöjen tunnelmat uusien mahdollisten teatteriretkien takia. Tytöt vastasivat pitäneensä teatterista ja kokivat, että siinä osattiin näytellä hyvin. Ohjaaja suoriutui roolistaan tyttöjen mielestä hyvin. Laulu ja tanssi olivat mukavaa. Oli mukavaa kuulla, että näytelmässä puhuttiin muutaman tytön omaa äidinkieltä. Kaikkien mielestä olisi hauskaa päästä uudestaan katsomaan teatteria ammattilaisten esittämänä.

Tytöt olivat jälleen tyytyväisiä suorituksiinsa ja kyselivät mahdollista jatkoa tulevaisuudessa. Tytöistä oli myös hauskaa näyttää yleisölle harjoituksissa kuvattuja videokohtauksia. Heidän keskuudessaan oli aistittavissa hyvä vuorovaikutus ja yhteenkuuluvuus. Tytöille jäi hyvä mieli onnistumisestaan ja uskomme heidän saaneen positiivisia kokemuksia itseilmaisusta. Tyttöjen kanssa käydyn keskustelun jälkeen uskomme heidän jatkavan hyvin alkanutta harrastustaan. Tytöt olivat taas ylpeitä itsestään.

Yhteenvedon toisen projektin toiminnasta voidaan todeta, että välillä yhteistyö toimi ja välillä ei. Riitoja ja kiistelyjä riitti esimerkiksi tilanteissa, joissa joku oli sanonut toisesta jotakin koulussa ja tätä puitiin harjoituksissa. Parhaimmillaan yhteistyö toimi ja ilo sekä riemu olivat käsinkosketeltavaa. Loppuesitys meni jälleen odotettua paremmin ja kaikki olimme tyytyväisiä ja ylpeitä tytöistä. Tämä projekti onnistui hyvin pienistä vaikeuksista huolimatta.

Ongelmallista oli myös se, että tila- ja aikatauluasiat muodostivat ongelmia. Nuorisotila olisi ollut huomattavasti isompi ja soveltuvampi tila teatteri tarkoitukseen kuin asukastila, jossa olimme harjoituksia pitäneet. Nuorisotilan perustoiminta ajoittui niille illoille, jotka olisivat olleet meille parhaat. Päädyimme ratkaisuun, jossa kokoontumispäivä vaihteli eri viikonpäiville. Tästä syystä tytöt usein unohtivat harjoitukset ja jouduimme tämän vuoksi soittelemaan heidän peräänsä. Välillä harjoituksia pidettiin viikonloppuisin ja tämäkään ratkaisu ei ollut hyvä. Monella tytöllä oli Koraani-koulua viikonloppuisin, joten aikataulut olivat usein ongelmallisia. Yhteistyömme aikuisten kesken jatkui yhtä mukavasti kuin aiemminkin.

8 ILMAISUTAIDON PROJEKTIEIEN ARVIOINTIA

Arvioidessamme onnistumistamme totesimme, että saavutimme kaksi onnistunutta ilmaisutaidon projektia. Ilman tyttöjen ja perheiden luottamusta emme olisi onnistuneet. Luottamuksen saimme luotua ennen projektien alkamista keskustelemalla tyttöjen ja perheiden kanssa. Tässä meitä auttoi myös maahanmuuttajakoordinaattori, joka oli tuntenut perheet kauan. Tämän jälkeen tytöt saivat osallistua ilmaisutaidon projekteihin. Perheiden luottamus saavutettiin hyvänä osallistumisena esityksiin ja yhteisiin retkiin.

Projekteissa innostamisella oli suuri merkitys, koska on ollut tärkeää saada pidetty mielenkiintoa yllä projektien alusta itse loppuesitykseen. Meidän projekteissa luova toiminta tulee hyvin esiin. Tytöt itse loivat kaiken, mikä tuli tulevaan esitykseen. He keksivät annettujen ohjeiden mukaan omia pieniä juttuja ja niitä yhdistelemällä valmistui lopullinen esitys. Harjoituksissa tuli hyvin tullut esiin, mitkä asiat ovat tytöille tärkeitä ja miltä jokin asia heistä tuntuu. Esimerkkinä voi mainita kaverisuhteet, kiusaaminen, ystävät, idolit ja paljon muuta. Ryhmämme vahvuus oli varmasti se, että tytöt tuntevat hyvin toisensa ja uskaltavat aidosti tuoda tunteensa esiin. Olemme myös selvästi huomanneet, että kukaan ei kiusaa toista. Arkaluontoisistakin tunteista ja itselleen sattuneista tapahtumista voidaan keskustella avoimesti.

8.1 Yhteistyökumppaneiden haastattelu projektien jälkeen

Kokosimme yhteistyökumppaneidemme palautteet yhdistämällä kaikkien vastaukset yhdeksi kokonaisuudeksi. Teimme sähköposti kyselyn ilmaisutaidon ohjaajalle, kulttuurituottajalle ja maahanmuuttajakoordinaattorille. Kirjallisen kyselyn teimme sähköpostilla kaikille toisen projektin jälkeen, koska yhteistyökumppanimme olivat lähteneet jo kesälomille (Liite 8). Kysyimme muun muassa tuntemuksia projekteista, käsitystä maahanmuuttajataustaisten tyttöjen kanssa toimimisesta, ilmaisutaidon ja yhteistyömme tärkeydestä.

Ensimmäinen tärkeä yhteistyökumppanimme moniammatillisessa työryhmässämme oli ilmaisutaidonohjaaja, jonka kanssa teimme kiinteää yhteistyötä molempien projektien ajan. Hänellä oli päävastuu onnistuneista projekteista ja me toimimme hänen avustajinaan sekä seurasimme ryhmän etenemistä.

Meillä oli yhteistyökumppanina Vantaan kulttuuripalveluista kulttuurituottaja, jonka tehtävänä oli koordinoida yhteistyötä Kassandra ry:n kanssa. Hän alkuaan etsi kohderyhmän ja paikan projektille ja löysi meidät. Hän seurasi projektien etenemistä ja raportoi niistä Kassandra ry:lle sekä haki mahdollista jatkorahoitusta tuleville projekteille.

Kolmas yhteistyökumppani oli Vantaan sosiaalipalveluiden maahanmuuttajakoordinaattori, jolla oli jo valmiiksi luodut kontaktit esimerkiksi tyttöjen vanhempiin. Hän oli tehnyt useamman vuoden yhteistyötä perheiden kanssa ja meidän oli tämän vuoksi helppo saada myös perheiden ja varsinkin äitien luottamus.

Haastateltavien käsitys monikulttuuristen tyttöjen vapaa-ajan toiminnasta ennen tätä projektia oli kaikilla ollut, että tytöille järjestetään paljon kaikenlaista toimintaa. Maahanmuuttajakoordinaattorilla saattoi olla jotain epäilyksiä harrastusmahdollisuuksien puutteesta. Projektien alussa haastateltaville selvisi, että toiminta on hyvin vähäistä ja tämä ryhmä tuli todella tarpeeseen. Maahanmuuttajakoordinaattorilla oli selvä käsitys, että tytöt haluavat esiintyä, mutta heillä ei ole ollut tarjolla vastaavaa toimintaa. Hän oli erityisen iloinen, että nyt ryhmä on olemassa. Kuitenkin tyttöjen sitouttaminen johonkin kiinteään harrastukseen askarrutti. Tytöt yllättivät hänet ja osallistuivat erittäin sitoutuneesti melkein kaikkiin harjoituskertoihin. Haastateltavilla oli myös sellainen käsitys, että muun muassa teatteritoimintaa vanhemmat vastustaisivat oman kulttuurinsa takia. Yhdessä onnistuimme kuitenkin saavuttamaan vanhempien luottamuksen teatteritoimintaa kohtaan ja vanhemmat kannustivat tyttöjä innokkaasti.

Haastattelujen perusteella yhteistyökumppanit olivat sitä mieltä, että kulttuurinen identiteetti on olemassa oleva tosiasia ja sen kehittäminen ja muuttaminen on vaikeaa. Usein tytöt tuntevat "toiseuden" tunnetta suhteessa kantaväestön nuoriin. Toiseuden kokemukset

muovaavat identiteetin muodostumista. Tytöt elävät kahden eri maailman puristuksessa; vanhempien kulttuurinen identiteetti ja tyttöjen oma muodostuva identiteetti johon koulu ja arkiympäristö / elinympäristö ja ystävät vaikuttavat. Ilmaisutaidon avulla voidaan tukea tyttöjen minä-käsityksen ja identiteetin vahvistumista ja sitä kautta kasvua tasapainoisemmaksi aikuiseksi. Suomalaisten tapa ilmaista tunteita on minimaalista eli oppia kohtaamaan eritavalla tunteita ilmaisevia yksilöitä, oman ilmaisun harjoittelun kautta antaa paremmat valmiudet ymmärtää toisia ja kehittää sosiaalisen kanssakäymisen taitoja.

Kokonaisuudessa projektit haastateltavien mielestä onnistui erinomaisesti, koska kaikki osallistujat olivat innostuneita ja halusivat niiden onnistuvan. Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö onnistui myös hyvin. Mahtoiko se johtua hyvin tehdystä ennakkovalmistelusta? Tärkeää oli myös, että ilmaisutaidon ohjaaja oli ammattitaitoinen ja erittäin innostava sekä hän oli täysillä sitoutunut työhönsä. Työ ei ollut helppoa, mutta onnistui täydellisesti.

Haastattelussa tuli esille, että kaksi erityyppistä esitystä toi selvästi esiin, miten tärkeää on olla harjoituksissa. Ensimmäinen esitys oli enemmän yksittäisiä kohtauksia, joita voi toinenkin tyttö paikata. Jos taas tarina on yksi kertomus, pitää esittäjän olla aina harjoituksissa paikalla, että kaikkien roolit onnistuvat. Tämä onnistui projekteissa melko hyvin. Tavoite, että kaikilla on osapuilleen samankokoiset roolit, ei ole välttämätön. Aktiivisten osallistujien rooli voi kasvaa merkittävämmiksi.

Haastateltavat toteavat, jos aikaa ja rahaa olisi enemmän, voisi projektien kestoa pidentää ja toivottiin, että tytöt saisivat mahdollisuuden esiintyä teatteriteknisessä tilassa. Harjoituksia ei kannata järjestää viikonloppuisin. Tyttöillä tuntui viikonloppuisin oleva paljon menoja. Esimerkiksi kirkossa käynti on heidän kulttuureissaan tärkeä asia. Muuten ei kannata paljonkaan keskustella harjoitusajoista. Työille pitää sanoa selvästi, koska harjoitukset ovat ja silloin on oltava paikalla. Nämä tytöt tarvitsevat selvät säännöt ja ei kannata paljonkaan joustaa. Se toimii parhaiten.

Haastateltavien mielestä vanhempien kanssa tapaaminen ennen projektien alkua ja heidän mukaan saaminen muuten olisi varmaan tärkeää. Se sitouttaisi myös heitä pitämään kiinni tyttöjen aikataulusta ja he olisivat ymmärtäneet paremmin tämän toiminnan tarkeyden tytöille. Vanhemmat jäivät toiminnassa vähän ulkopuolisiksi. Äitien teatteriretki oli kuitenkin tärkeä yhteistyö ja sitä pitäisi jatkaa. Mukaan olisi mukava saada useampia äitejä. Esityksissä kuitenkin oli paljon muitakin perheenjäseniä ja ystäviä katsomassa ja kannustamassa tyttöjä. Esityksiä olisi voinut markkinoida ja tiedottaa paremmin.

Haastateltavat pohtivat, että tiiviimpi yhteistyö toisten yhteistyökumppaneiden kanssa olisi ollut tärkeää, jotta kaikki olisivat perillä projekteista. Tämä mahdollistaisi suunnittelun,

väliraportoinnin ja jatkon mahdollistamisen eri tahojen kanssa paremmin. Jos aikaa ja rahaa, erityisesti jälkimmäistä olisi enemmän, projekteja voisi toteuttaa laajempina ja ne voisivat olla vakiintunutta toimintaa, jota tehdään yhteistyössä kulttuuri- ja nuorisopalveluiden kanssa. Jatkorahoitus Kassandralla ry:n kanssa on neuvoteltu syksylle 2009. Jatko on tärkeää, koska nyt monet tytöistä ovat vasta ymmärtäneet homman idean ja monia uusia halukkaita on tulossa mukaan. Työillä alkaa olla omia ideoita mitä tehdään. Myös luottamus on saavutettu ja näin jatkossa toimiminen olisi helpompaa.

Yhteistyö kaikkien aikuisten välillä toimi hyvin. Aloituspalaverissa sovittu työnjako toimi. Kaikki olivat kuitenkin kiireisiä, koska ensimmäinen projekti tuli yllättäen ja siihen ei ollut varattu riittävästi aikaa. Palavereita olisi voinut olla enemmänkin. Kuitenkin kaikki olivat iloisia, että löytyi uusia yhteistyötahoja, joiden kanssa voi jatkossa tehdä yhteistyötä ja joilta voisi oppia ammatillisesti todella paljon uutta. Työntekijät ovat sitoutuneet omaan työhönsä ja haluavat kehittää työtänsä.

Kaikkien haastateltavien mielestä projektit olivat hyvät ja tarpeelliset. Tytöistä löytyi uusia kykyjä ja se vahvisti heidän itsetuntoaan. He uskalsivat tehdä jotain, mitä eivät ehkä olisi itsestään kuvitelleetkaan. Tytöt kävivät teatterissa, missä heistä monikaan ei ollut käynyt aikaisemmin. Yhteishenki tyttöjen kesken parani huomasti projektien aikana. Projekteissa oli erityisen hyvää, että ne tehtiin tyttöjen ehdoilla ja ideoilla. Ei käytetty valmista näytelmää, minkä he olisivat esittäneet, vaan tehtiin heidän oma juttunsa.

Haastateltavat kehuivat, että oli mahtavaa tehdä yhteistyötä eri Vantaan kaupungin sektoreiden kanssa ja tehdä niin sanottua poikkihallinnollista yhteistyötä. Tämä ehkä jatkossakin mahdollistaa yhteistyön, kun tunnemme nyt toisemme ja huomasimme, että yhteistyö toimii. Mukavaa oli tutustua mahtaviin tyttöihin ja tavata heidän vanhempansa. Olemme koettaneet kovasti tiedottaa hyvästä toiminnasta muita yhteistyötahoja ja Taikalamppuverkoston.

8.2 Meidän ja tyttöryhmän tavoitteiden arviointia

Meidän tavoitteena oli saada monikulttuuriset tytöt mukaan muuhun nuorisotoimintaan. Tässä kuitenkin epäonnistuimme osittain. Tytöt kyllä osallistuivat projekteihin, mutta heistä vain muutama kävi joskus muussa toiminnassa. Syitä miksi tytöt eivät käy nuorisotilan muussa toiminnassa voi johtua esimerkiksi, että vanhemmat eivät päästä iltaisin tyttöjä pois kotoa.

Tavoitteena harrastustoiminta tytöille toteutui. Ilmaisutaidon projektit loivat tytöille uudenlaisen harrastuksen ja tämä onkin ollut meille tärkeä asia, sillä useammalla tytöllä ei ollut minkäänlaista harrastusta aikaisemmin. Aluksi oli vaikeaa seurata toimintaa sivusta, koska olimme tottuneet toimimaan nuorten kanssa. Havainnoitsijoiden roolissa saimme uutta näkökulmaa työhömmeh arjessa. Olemme mielestämme kehittyneet projektien edetessä havaintojen tekemisessä ja olennaisten asioiden esiin tuomisessa.

Tyttöryhmälle asetetut tavoitteet saavutimme mielestämme melko hyvin. Tytöt olivat heti alusta lähtien hyvin innostuneita ilmaisutaidosta ja osallistuivat ahkerasti projektien toimintaan. Toiminnallisuus sekä vuorovaikutus ilmenivät ryhmässä positiivisena läsnäolona. Keskustelut tyttöjen kanssa olivat rikkaita ja antoisia. Konfliktit pystyimme selvittämään hyvässä yhteishengessä.

Osallistuminen ja sitoutuminen näkyivät, kun tytöt kävivät säännöllisesti harjoituksissa. Tytöt olivat pois vain ihan oikean syyn takia. Se, mistä oli ainaista sanomista, oli aikataulu. Tyttöjen kulttuureissa kellolla ja aikatauluilla ei ole niin väliä. He tulivat melkein aina noin 15 minuuttia myöhässä ja heistä se ei ollut ollenkaan ongelma. Sitten he olivat tosi vihaisia, kun me lopetimme harjoitukset sovittuna aikana. Loppua kohden tämäkin tapa tytöillä kyllä parani. Olisikohan tämä johtunut innostuksesta?

9 POHDINTA

Opinnäytetyömme prosessi on ollut meille hyvin mielenkiintoinen ja erilainen kokemus. Olemme kokeneet työskentelevämme meille tärkeän asian parissa ja opinnäytetyömme aihe onkin ollut hyvin ajankohtainen nuorisotyön piirissä. Opinnäytetyömme on saanut hyvän vastaanoton ja siitä on ollut meille sekä nuorisotilallemme hyötyä. Tämän prosessin kautta meidän oma kiinnostus tämän kaltaisen toiminnan kehittämiseen on kasvanut. Prosessi kaikkiaan on ollut haastava ja ajoittain raskas, mutta sen tärkeys on kannustanut meitä jatkamaan opinnäytetyömme prosessia. Miettiessämme projektia ja mitä olemme sen aikana oppineet, ensimmäisenä nousee esille kuinka tärkeää tämänkaltaisen toiminta on tytöille.

Nykypäivän nuoret elävät muuttuvassa yhteiskunnassa, joka tarjoaa nuorelle mahdollisuuksia, mutta myös samalla useita erilaisia uusia riski ja uhkatekijöitä. Nuoret raivaavat itse tietä, jota pitkin kuljetaan ja heiltä vaaditaan uudenlaista elämänhallintaa. Nuorisotyölle nämä muutokset tarjoavat uusia haasteita sekä mahdollisuuksia. (Salasuo 2006:13.)

Kivijärven ja Harisen (2008: 33) mukaan monikulttuuristen tyttöjen osallistuminen nuorisotoimintaan on rajoitetumpaa. Erytishaaste monikulttuurisessa nuorisotyössä on nuorten vanhempien asenteiden muuttaminen. Honkasalo ym. (2007: 9-12) toteavat,

ongelmana voi olla paitsi tiedon puute, myös se, että nuorisotyön palveluita ei ole profiloitu siten, että ne aukeaisivat muille kuin suomalaisille yhteisöille, joille nuorisotyö on entuudestaan tuttua.

Monellakaan näistä tytöistä, niin suomalaiset kuin maahanmuuttajat, ei ole mahdollisuuksia osallistua tämän kaltaiseen toimintaan. Syynä on, että he eivät saa tietoa, toiminta on kallista, sijaitsee kaukana eikä ole luottamusta vetäjiin. Useat näistä tytöistä eivät pärjää hyvin koulussa ja tämä toiminta on yksi keino parantaa itsetuntoa ja he kokevat olevansa hyviä edes jossakin. Vain tytöille kohdistettu toiminta mahdollisti maahanmuuttajatyttöjen tulemisen mukaan. Heille tämä oli kanava oppia jotain uutta ja kertoa elämästään ja tunteistaan muille. Ja myös näyttää pystyvänsä tähän, vaikka suomenkieli ei olisikaan täydellinen. Tytöt saivat todella ilmaista itseään ja eikä valmista muuttia ollut, vaan tytöt tekivät kaiken itse. Ilmaisutaitoa oppiessa itsetuntemus ja - luottamus kehittyvät. Esityksen valmistaminen on tavoitteellista toimintaa, jonka ohessa oppii erilaisia ryhmätyötaitoja. Kokemus siitä, että on oma persoona, kokemukset ja ajatukset ovat arvokkaita ja tärkeitä. Useilla näillä tytöillä oli paljon ongelmia kotona ja koulussa eli tämän kaltainen toiminta oli tytöille kanava käydä läpi omia tunteitaan ja saada positiivisia kokemuksia sekä uusia ystäviä. Meidän mielestä tämä toiminta ennaltaehkäisee mahdollista syrjäytymistä.

Mielestämme monikulttuurinen nuorisotyö tuo haasteita kulttuurien välille ja välillä aiheuttaen yhteentörmäyksiä eri kulttuurien kohdatessa. Tämä mielestämme näkyy esimerkiksi eri kulttuureiden kasvatuseriaatteissa. Yksi tärkeimmistä työskentelymuodoista tyttöjen kanssa oli keskustelu ja siinä eettisyys on vahvasti läsnä. Ryhmässä oli monista eri maista tulleita tyttöjä, kuten esimerkiksi Somaliasta, Venäjältä, Virosta, Kosovosta ja Albaniasta. Ryhmässä oli muutamia tyttöjä, joiden toinen vanhempi oli suomalainen ja toinen jostakin muualta kotoisin oleva. Ryhmässä oli myös muutama suomalainen tyttö. Tätä kautta kulttuurikeskustelut tulivat hyvin monipuoliseksi ja kaikki olemme saaneet antoisaa tietoa toisistamme.

Nuorten kanssa työskennellessä eettisyys on huomioitava asia. Nuorten mielipiteiden kunnioittaminen ja toiveiden huomioiminen on tärkeää. Kaikille tulee välittää viestiä siitä, että ollaan aidosti kiinnostuneita nuorista ja heidän hyvinvoinnistaan. On tärkeää rakentaa luova, turvallinen sekä avoin ilmapiiri ja tätä kautta mahdollistetaan nuorille hyvät puitteet oppia ja kokeilla erilaisia asioita.

Keskustelimme usein myös niin sanotuista tyttöjen asioista. Muissa kulttuureissa muun muassa kuukautiset ja seksiasiat ovat hyvin ”salaisia” asioita. Näistä asioista ei kotona puhuta. Olemme pyrkineet keskustelemaan avoimesti kaikesta. Meidän oli välillä vaikea ymmärtää, miten näistä asioista ei kotona puhuta. Omien asenteiden, tunteiden ja ennakkoluulojen

poissa pitäminen on tärkeää, jotta tilanteet ja työskentely tyttöjen kanssa olisi mahdollisimman aitoa. Mielestämme nyky-yhteiskunnassamme monikulttuurisuus on vahvasti päivittäin esillä ja se on hieno asia, sillä voimme oppia todella paljon toisista kulttuureista omaan elämäämme uusia näkökulmia ja asioita. On tärkeää kohdata kaikki ihmiset yksilöllisesti sekä olla kaikkia kohtaan suvaitsevainen, oli ihminen sitten suomalainen tai ulkomaalainen.

Vanhemmat määrittelevät pitkälti rajat, vastuun ja vapauden ja ne voivat poiketa virallisten tahojen asettamista. Tyttökulttuuri on muuttunut ja sitä ei enää nähdä vain mahdollisuutena kokeilla tyttöyden rajoja. Tyttökulttuurin tarkoitus on tasapainoilla eri vaihtoehtojen, tarpeiden ja tahtojen välillä. (Aapola 2002: 129,252.)

Projektien tarkoituksena oli saada perheille tietoa, mitä tytöt voivat tehdä ja harrastaa nuorisopalvelun toiminnassa. Olemme myös koettaneet saada perheet ja varsinkin äidit mukaan yhteisiin tapahtumiimme ja retkiimme. Näin koetamme parantaa tyttöjen mahdollisuutta integroitua paremmin suomalaisten nuorten toimintaan ja saada heidän perheensä ymmärtämään, kuinka tärkeää heidän tytoilleen on olla mukana toisten nuorten toiminnassa.

Nuoret ovat valmiita haastamaan valtakulttuurin ja heidän ajatusmaailmaansa ei sido jo valmiit arvot ja totuudet. Nuori muokkaa itse identiteettiään, arvojaan ja käsityksiään. Nuoret tuovat julkiseksi uusia kulttuureja ja vaatimuksia. (Hoikkala, Laine & Laine 2005:319.)

Nuoren elämänpiiri koostuu useasti kadusta, kodista ja koulusta. Näiden kautta nuori kokee kuuluvansa yhteisöön ja hän pystyy vaikuttamaan siinä omaan elämäänsä. Katu antaa nuorelle mahdollisuuksia nähdä ja tulkita elämäänsä. Nuoret ovat myös tulleet tietoisemmaksi itsestään ja nuoret rakentavat itse omaa identiteettiään. Nuori omaksuu ympäristöstään kulttuurillisia toimintatapoja. (Helminen 2005:16-17.)

Projektien kautta yritimme saada tyttöjä mukaan nuorisotilan toimintaan ja sitä kautta vähentymään niin suomalaisten kuin ulkomaalaisten ennakkoluuloja. Tärkeää oli myös tarjota heille harrastemahdollisuus tutussa ja turvallisessa ympäristössä. Monikulttuurisille tytöille pitää olla joku paikka, jossa he voivat käydä viettämässä aikaa yhdessä ystävien kanssa ja elää nuoruutta. Koemme tärkeänä, että heidän sopeutumistaan suomalaiseen kulttuuriin tuetaan, tietenkään unohtamatta omaa alkuperäistä kulttuuriaan.

Karppinen (2008: 103) toteaa, että nuorisotyössä sosiokulttuurista innostamista voidaan käyttää monipuolisesti ja laaja-alaisesti. Innostaminen tarjoaa monia välineitä kasvatuksellisiin, sosiaalisiin ja kulttuurisiin toimintoihin sekä menetelmiin. Innostaminen on

toimintaa, joka on tarkoitettu kaiken ikäisille ja eri yhteiskuntaryhmille. Ennen kaikkea innostaminen on yksilön luovuuden vahvistamista sekä luottamuksen vahvistamista omiin kykyihin ja taitoihin.

Välivaara (2004:6) toteaa kirjassaan nuorelle olevan tärkeää saada oma ääni kuuluviin. Toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa nuorten mielipiteitä, toiveita sekä ajatuksia kuultiin. Projekteissa säännöllinen toiminta loi avoimen ilmapiirin ja tytöt saivat mahdollisuuden vaikuttaa yhteiseen tekemiseen. Haapamäki (2000:15) toteaa, että kaikkea toimintaa, joka ylläpitää yhteisöä voidaan pitää yhteisöllisenä. Erilaiset sopimuskäytännöt rakentavat yhteisöä ja niissä esiin nousevat asiat antavat jokaiselle mahdollisuuden osallistua asian käsittelyyn ja sitä kautta mahdollisuuden vaikuttaa lopputulokseen. Kehittämiskohteena projekteissamme olisi voinut olla kokoukset tyttöjen kanssa projektien aikana, joissa olisi käsitelty vielä tarkemmin sovittuja käytäntöjä. Tämä olisi voinut vähentää konflikteja sovituista asioista.

Vahva tuntemus koko projektien aikana oli, että tällainen toiminnallisilla menetelmillä tehty esitys on antanut tytöille tosi paljon. He ovat päässeet tuomaan esille kokemuksiaan erilaisissa tilanteissa ja niitä on käsitelty ryhmässä. Tämä oli myös meille aikuisille hyvä mahdollisuus saada tietoa, mitä nuorten maailmassa todella tapahtuu ja mitkä asiat ovat tytöille tärkeitä.

Projekteihin liittyviä riskejä olivat myös tyttöjen vanhempien ennakkoluulot kurssin sisältöihin tai tyttöjen pitkäjänteiseen osallistumiseen sitoutuminen. Tyttöjen taustoista tiedetään, että keskittymiskyky ja aikakäsitykset voivat olla esteenä pitkän, hiotun työskentelyn kulmakiviä, joten sisällöt muokattiin ryhmäytymisen ja tyttöjen mukaisesti. Tärkeintä on prosessi ja uuden näkökulman antaminen sekä suvaitsevaisuuden lisääntyminen ryhmän jäsenten keskuudessa.

Opinnäytetyömme on tehty yhteistyössä moniammatillisen työryhmän kanssa ja olemme kokoontuneet heidän kanssaan muutamia kertoja, kun olemme suunnitelleet projektin kulkua ja se toteuttamista. Ajatus uuden toimintamallin luomisesta nuorisotilalle oli innostava, mutta samalla myös haastava. Haasteellisuuden koimme siinä, kun tämä työskentelymalli oli meille aivan uusi. Oli mielekästä kehittää nuorisotilan toimintaa ja koimme kehittämisen monipuolisesti tärkeäksi. Toivomme kyseisestä toiminnasta tulevan pysyvän nuorisotilallemme.

Kerätessämme tietoa monikulttuurisille nuorille suunnatuista hankkeista, tutustuimme muun muassa Siivosen (2010: 4-5) tutkimaan kolmivuotiseen Myrsky hankkeeseen, jossa on ollut tuhansia nuoria Suomesta. Hankkeessa on haluttu lisätä nuorten hyvinvointia taiteen

tekemisen avulla. Myrskyn kautta Suomen kulttuurirahasto on rahoittanut taidehankkeita, joissa nuoret ovat muun muassa tanssineet, kirjoittaneet, tehneet teatteria, elokuvia, sirkustaidetta, kuvataidetta, tulitaidetta ja musiikkia. Hankkeissa pääosin 13-17- vuotiaat nuoret ovat tehneet itse taidetta suunnitteluvaiheesta valmiisiin teoksiin ja esityksiin asti ammattitaiteilijoiden ohjauksessa. Nuoria on monenlaisia. Heidän elämäntilanteensa ja siten myös mahdollisuutensa päästä taidetta tekemään ovat myös erilaisia. On osoitettu, että taiteen tekemisellä on kyky vaikuttaa myönteisesti kaikkien ihmisten elämään.

Toivomuksena hanketyöskentelyssä on ollut, että nuorten hyvinvointi ja taiteen tekeminen saadaan mahdollisimman monien viranomaisten, päättäjien, talouselämän vaikuttajien ja nuorten parissa käytännön työtä tekevien oman työn osaksi valtakunnallisille, alueellisille ja paikallisille foorumeille. Hankkeita kannattaisi suunnata muun muassa monikulttuurisille nuorille. Hankkeisiin osallistuminen on lisännyt nuorten tyytyväisyyttä ja sosiaalisia suhteita. (Siivonen 2010: 12.)

Mielestämme kulttuurin eri muodot tulee saada arkipäivään kuuluvaksi osaksi nuorisotyötä. Tämä edellyttää nuorisopalveluiden oman alueellisen kulttuurisen nuorisotoiminnan järjestämisen lisäksi kulttuuripalveluiden panostusta alueelliseen kulttuuritarjontaan. Nuorille tulee tarjota mahdollisuuksia muun muassa musiikin, kuvataiteen, teatterin, elokuvan harrastamiseen ja kokemiseen asuinalueillaan kuten nuorisotiloissa. Tämä vahvistaisi osaltaan alueiden yhteisöllisyyttä ja siten nuorten viihtyvyyttä ja hyvinvointia.

Vantaan kaupungin laatukäsikirjan (2010) mukaan Vantaa on osaavien ja osallistuvien nuorten kotikaupunki, jossa hyvin tehdyllä nuorisotyöllä tuetaan nuorten kasvua ja oppimista oman ikäkauden vaatimalla tavalla. Nuorisopalveluiden tehtävänä on parantaa vantaalaisten nuorten elinoloja ja luoda edellytyksiä kansalaistoiminnalle. Projektit ovat kiinteä osa nuorisopalveluiden kehitystyötä. Projektien käynnistämiseen ja toteutukseen liittyvät seuraavat periaatteet:

- Nuorten tarpeista lähtevät haasteet ovat perusteena projektien käynnistämiselle.
- Nuorten osallisuus, nuorten äänen kuuleminen ja vuorovaikutus nuorten kanssa määrittää kehittämisen kohteita hankkeissa.
- Projektit ovat osa nuorisopalveluiden kehitystyötä, tuloksia sovelletaan välittömästi perustoimintaan.
- Ulkopuolista rahoitusta, osaamista ja resurssiverkkoa haetaan hankkeisiin osana hankkeiden strategista suunnittelua ja toteutusta.
- Monialaisuus, valtakunnalliset ja vantaalaiset kumppanuudet ja verkostot mahdollistavat uudenlaisen ja monipuolisen osaamisen saamisen hankkeisiin. (Vantaan kaupungin laatukäsikirja 2010.)

Olemme pohtineet näiden projektien myötä, että tulevaisuudessa tulee panostaa lähialueella tehtävään yhteistyöhön muiden toimijoiden kanssa kuten koulut, urheiluseurat, kirjastot ja monet muut tahot. Nuorisotyötä tehneenä tiedämme, että kaupungin talous on tiukoilla, mutta kaikki vapaa-ajan toiminta ei ole maksullista. Tästä meidän pitäisi markkinoida kaikille enemmän. Eri toimijoilla on mahdollisuuksia hakea rahoitusta ja avustusta nuorten toimintaan ja tätä kautta saadaan mahdollistettua erilaisia toimintoja vapaa-aikaan lähialueilla. Nuorisopalveluiden toimintaa voisi esimerkiksi käydä esittelemässä koulujen vanhempainilloissa, sillä monilla vanhemmilla ei ole tietoa mitä mahdollisuuksia nuorisopalvelut tarjoavat.

Nuorisotyöntekijän näkökulmasta monikulttuuristen tyttöjen olisi hyvä viettää enempi vapaa-aikaa toisten nuorten kanssa, jotta he eivät syrjäydy yhteiskunnasta. Projektit ovat luoneet suuren merkityksen tytöille ja sitä kautta tämä on vahvistanut entisestään käsitystämme tämän kaltaisen toiminnan vakiinnuttamisesta nuorisotilallamme. Opinnäytetyömme tuloksena saimme projekteille jatkoa. Tulevaisuudessa tavoitteenamme on mallintaa ja vakiinnuttaa toimintaa myös kaikille vantaalaisille nuorisotiloille. Tällä hetkellä tiedämme, että kyseisiä tyttöryhmiä on perustettu meidän ryhmän jälkeen ainakin Hakunilaan ja Itä-Vantaalla toimii yksi ryhmä. Toivottavasti innostus lisääntyy jatkossakin.

Omalle tilallemme onnistuimmekin oikein hyvin saamaan ilmaisutaidosta pysyvän harrastuksen. Tämä jatkuu edelleen tilallamme. Olemme olleet myös mukana kolme kertaa ”Tyttöjen teatterifestivaaleilla” Teatterimuseolla. Kaikista näistä tytöt ovat saaneet DVD taltioinnin muistoksi. Tämä on ollut tytöille mahtava kokemus. Ovathan he päässet oikean teatterin lavalle ja yleisö on ollut aivan vierasta. Yleisössä mukana oli tietysti myös tyttöjen perheet. Yhtä tyttöä pyydettiin jopa mukaan Kassandran ry:n omaan produktion, mutta tähän perhe ei kuitenkaan suostunut.. Lisäksi Helsingin Sanomat kirjoittivat tytöistä puolen sivun artikkelin. He huomasivat tytöt festivaaleilla ja tahtoivat haastatella tyttöjä. ”Pientä” julkisuuttakin siis olemme saaneet.

Koemme kehittyneemme niin havainnoitsijoina kuin avustajina paljon, sillä prosessin aikana olemme käyneet läpi monenlaisia tunteita ja olemme projektien kautta saaneet lisää valmiuksia työskennellä sosiaalialalla. Uuden toiminnan aloittaminen askarrutti meitä, mutta tartuimme siihen haasteena, jotta ammatillinen kasvumme vahvistuisi entisestään. Tämä opinnäytetyön prosessi on antanut meille kokemuksen vaikuttamisen mahdollisuudesta sekä siitä, että pitkäjänteisellä ja aktiivisella halulla, voi saada aikaan muutoksia.

LÄHTEET:

- Aapola, S. 2002. Pikku tyttöjä vai puoli aikuisia. Tytöt vanhemmat ja kontrolli. Teoksessa Aaltonen, S & Lähteenmaa, J. 2002. Tulkintoja tytöistä. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Bergius, J. 2009. Dramaturgin ohjaajan haastattelu 19.6. Freelancer. Helsinki.
- Haapamäki, J. 2000. Yhteisön merkitys päivähoidossa. Teoksessa Yhteisö kasvattaa. Päivähoito oppimis- ja kasvuyhteisönä. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Heiskanen, T. & Hiisjärvi, S. 2002. [WWW-dokumentti]. <<http://www.ela.fi/akatemia/toiminnalliset.php>>. (Viitattu 23.3.2011).
- Helminen, J. 2005. Kiintopisteitä nuoruusaikaan. Psykososiaalinen tuki ja työ nuorten kanssa toimittaessa. Helsinki: Multiprint Oy.
- Himberg, L. & Jauhiainen, R. 2002. Suhteita, minä, me ja muut. Porvoo: Bookwell Oy.
- Hoikkala, T. 1991. Törmäävät tulkinnat. Kirja nuorista ja nuoruudesta. Helsinki: Oy Gaudeamus Ab.
- Honkasalo, V. 2007. Monikulttuurinen nuorisotyö helsinkiläisillä nuorisotaloilla. Helsinki: Helsingin kaupungin hankintakeskus.
- Honkasalo, V., Souto, A-M. & Suurpää, L. 2007. Mikä tekee nuorisotyöstä monikulttuurisen? [PDF-dokumentti]. <<http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/kymppikerho.pdf>>. (Viitattu 24.4.2011).
- Hovi, M., Luukkonen, T., Mäkelä, P., Viula, P., Tapaninen, H. & Westman, M. 2009. Nuorisotyön arviointi. Käsikirja nuorisotyön prosessien auditointiin ja itsearviointiin. Art-Print Oy. Vantaa.
- Jauhiainen, R. & Eskola, M. 1994. Ryhmäilmiö. Juva: WSOY:n graafiset laitokset.
- Kaivola, T. & Rikkinen, H. 2003. Nuoret ympäristöissään, lasten ja nuorten kokemusmaailma ja ympäristömielikuvat. Tammer-Paino Oy: Tampere.
- Karppinen, S., Ruokonen, I. & Uusikylä, K. 2008. Nuoret ja taide - ilolla ja innolla, uhmalla ja uhollla. Anjalankoski: OY FINN LECTURA AB.
- Kentta, T. 2009. Maahanmuuttajakoordinaattorin haastattelu 16.6. Vantaan kaupunki. Vantaa.
- Kiesiläinen, L. 1998. Vuorovaikutusvastuu. Ammatilliset vuorovaikutustaidot kasvatusyhteisöissä. Tallinna: Kirjapaino Pakett.
- Kivijärvi, A. & Harinen, P. 2008. ”Tärkeäähän se olisi, mutta...”Nuorisotoimen johdon näkemyksiä monikulttuurisesta nuorisotyöstä. [PDF-dokumentti]. <<http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/monikulttuurinennuorisotoimi.pdf>>. (Viitattu 26.4.2011).
- Kopakkala, A. 2005. Porukka, jengi, tiimi. Ryhmä dynamiikka ja siihen vaikuttaminen. Helsinki: Edita Prima oy Persona, Grata.
- Kurki, L. 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen: muutoksen pedagogiikka. Tampere: Vastapaino Oy.

Mustajärvi, T. 2008. Taidetta sosiaalityöhön. Opinnäytetyö. Vantaa: Laurea-ammattikorkeakoulu.

Niemistö, R. 2002. Ryhmän luovuus ja kehitysehdot. Tampere: Tammer-paino Oy.

Nyman, H. 2009. Kulttuurituottajan haastattelu 1.7. Vantaan kaupunki. Vantaa.

Pitkälä, A. 2006. Vantaan esi- ja perusopetuksen luovuus- ja kulttuurikasvatussuunnitelma. Vantaan kaupunki.

Rastas, A., Huttunen, L. & Löyttö, O. 2005. Suomalainen vieraskirja. Jyväskylä: Gummerus Oy.

Salasuo, M. 2006. Atomisoitunut sukupolvi. Pääkaupunkiseudun nuorisokulttuurinen maisema ja nuorisotyön haasteita 2000-luvun alussa. Helsinki: Yliopistopaino.

Siimes, S. 2009. Tuottaja-Producer haastattelu 18.1. Cassandra ry. Helsinki.

Siivonen, K. 2010. Taiteen särmällä nuorille hyvinvointia. Sitoumuksia ja toiminta-ajatuksia nuorten tueksi. [PDF-dokumentti]. <http://ffrc.utu.fi/julkaisut/e-julkaisuja/eTutu_2010-6.pdf>. (Viitattu 23.5.2011).

Tapaninen, A., Kauppinen, T., Kivinen, K., Kotilainen, H., Kurenniemi, M. & Pajukoski, M. 2002. Ympäristö ja hyvinvointi. WS Bookwell Oy: Porvoo.

Toikka, K. & Toikka, P. 2006. Ratkaisuna ryhmätoiminta - välineenä vuorovaikutus. Löytöretki luoviin ryhmätoiminnan menetelmiin. Helsinki: Erikoispaino Oy.

Uusikylä, K. & Piiri, J. 1999. Luovuus; taito löytää, rohkeus toteuttaa. Juva: Ateena kustannus.

Vantaan kaupungin laatukäsikirja. 2010. Vantaan kaupunki: nuorisopalvelut. Laatukäsikirja.

Vantaan kaupungin opas osallisuuteen. 2011. Vantaan kaupunki: nuorisopalvelut. Esite opas.

Vilén, M., Leppämäki, P. & Ekström, L. 2002. Vuorovaikutuksellinen tukeminen Sosiaali- ja terveysalalla. Juva: Ws Bookwell Oy.

Vilka H. 2006. Tutki ja havainnoi. Helsinki: Tammi.

Välivaara, C. 2004. Sijoitettu lapsi tunnepöyrässä. Menetelmiä ja välineitä lapsilähtöiseen lastensuojeluun. Jyväskylä. Pesäpuu ry.

LIITTEET:

Liite 1 Alkukysely

Aloitamme keskiviikkona 29.10. klo 16-18 ja kokoontumiskertoja kertyy kaikkiaan 11, jonka jälkeen vietämme loppujuhlan **su 18.1.2009**

LAULUA **SOITTOA** **NÄYTTELEMISTÄ** **TANSSIA** **RUNOJA** **HAAVEITA** **MUISTOJA**
RUMMUTUSTA **IMPROA**

- tätä kaikkea sisältyy projektiimme

ALKUKYSELY OSANOTTAJILTA:

Nimi: _____ ikä: _____

Mistä maasta olen kotoisin: _____

Mitä sinulle sana ilmaisutaito kertoo?

Liite 2 Kuvauslupa

VALOKUVAUS- JA VIDEOINTILUPA

Lapsenne osallistuu ilmaisutaidon toiminnalliseen ryhmään
29.10.2008 - 18.1.2009 vantaalaisella nuorisotilalla.

Haluaisimme kuvata harjoituksia ja videoita loppuesityksen. Niitä käytetään Laurean opinnäytetyöhön, Vantaan nuoriso- ja kulttuuripalvelujen omaan tiedotukseen sekä videon tytöt saisivat itselleen muistoksi projektista. **Kuvia ja videota ei käytetä kaupallisiin tarkoituksiin eikä julkisiin tilaisuuksiin.**

Kuvaamiseen ja kuvien käyttöä varten tarvitsemme huoltajan luvan. Täyttäisittekö luvan ja palauttaisitte sen mahdollisimman pian.

Lapsesta _____ (nimi) ____ voi ottaa kuvia ja videoita edellä mainittuun tarkoitukseen.

Lapsesta _____ (nimi) ____ ei voi ottaa kuvia ja videoita edellä mainittuun tarkoitukseen.

huoltajan allekirjoitus ja nimen selvennys

Liite 4 Välikysely

ILMAISUTAITO TYTÖILLE

RYHMÄN TOIMINNASTA

VÄLIKYSELY osallistujille joulukuussa 2008

Mikä alla olevista merkeistä kuvaa parhaiten ilmaisutaito kerhoamme?

1. Millaista sinusta nyt on ilmaisutaito?

2. Onko kerhon kesto (2 h) sopiva? _____

3. Oletko omasta mielestäsi noudattanut sovittuja sääntöjä??

4. Mitä toimintaa toivoisit lisää kerhoon?

5. Mitä odotat juhlaltamme?

a) Mitä toivoisit tarjoiluksi?

b) Ketä kutsumme juhlaan?

c) Miten koristelemme Nutan?

d) Haluatko, että juhla videoidaan ja saat siitä muistoksi oman DVD:n?

KYLLÄ _____ EI _____

6. Mikä on ollut hauskaa kerhossa tähän mennessä?

Vantaalla /12 2008

koko nimi selvästi ja puh. numero

Liite 6 Toinen kuvauslupa

VALOKUVAUS- JA VIDEOINTILUPA

Lapsenne osallistuu ilmaisutaidon toiminnalliseen ryhmään
4.2.2009 - 19.4.2009 Mikkolan nuorisotilalla.

Haluaisimme kuvata harjoituksia ja videoita loppuesityksen. Niitä käytetään Vantaan nuoriso- ja kulttuuripalvelujen omaan tiedotukseen sekä videon tytöt saisivat itselleen muistoksi projektista. **Kuvia ja videota ei käytetä kaupallisiin tarkoituksiin eikä julkisiin tilaisuuksiin.**

Kuvaamiseen ja kuvien käyttöä varten tarvitsemme huoltajan luvan. Täyttäisittekö luvan ja palauttaisitte sen mahdollisimman pian nuorisotilalle.

Lapsesta _____ (nimi) ____ voi ottaa kuvia ja videoita edellä mainittuun tarkoitukseen.

Lapsesta _____ (nimi) ____ ei voi ottaa kuvia ja videoita edellä mainittuun tarkoitukseen.

huoltajan allekirjoitus ja nimen selvennys

Liite 7 Loppukysely

ILMAISUTAITOA TYTÖILLE

RYHMÄN TOIMINNASTA

LOPPUKYSELY osallistujille huhtikuussa 2009

Mikä alla olevista merkeistä kuvaa parhaiten II ilmaisutaito kerhoamme?

1. Millaista sinusta nyt on ilmaisutaito?

2. Kumpi ryhmä oli mielestäsi mukavampi/ hauskempi?

I. (29.10.08-18.1.09) II. (4.2.09-19.4.09)

Miksi? _____

3. Haluatko osallistu uuteen ryhmään, jos jatkamme syksyllä?

KYLLÄ _____ EI _____

4. Onko kerhon kesto (2-3 h) sopiva? _____

5. Onko parempi harkoille arkipäivä _____ vai viikonloppu _____

6. Mikä on ollut hauskaa kerhossa tähän mennessä?

7. Mitä toimintaa toivoisit lisää kerhoon?

Vantaalla /4 2009

koko nimi selvästi ja puh. numero

Kerro vielä mitä jäi mieleesi Zambezi teatteriesityksestä, jos olit mukana.

(Kasandra ry haluaa tietää mielipiteenne. Voidaan saada ehkä myöhemminkin lippuja teatteriin.)

Liite 8 Yhteistyökumppaneiden haastattelu

Yhteistyökumppaneiden haastattelu

Mikä oli osuutesi tässä projektissa?

Mikä oli käsityksesi maahanmuuttajataustaisten tyttöjen kanssa toimimisesta mm.vapaa-aikana ennen tätä projektia?

Onko käsitys muuttunut nyt?

Miksi ilmaisutaito on tärkeää, varsinkin näille tytöille?

Miten projekti tyttöjen kanssa mielestäsi onnistui?

Mitä tekisit nyt toisin?

Miten yhteistyömme meillä aikuisilla toimi?

Mitä tekisit toisi, jos.....

Olisiko jatko tärkeää?

Jos, niin miksi?

Mitä vielä haluat kertoa/mainita tästä projektista?

**KIITOS etukäteen vastauksestasi!!
toivoopi Kati ja Tintti**